

System pomoci pro sexuálně zneužívané děti v ČR

Simona Netopilíková

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Simona Netopilíková**
Osobní číslo: **H17664**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Systém pomoci pro sexuálně zneužívané děti v ČR**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek v oblasti sexuálního zneužívání, vývojové psychologie, systému sociální a finanční pomoci.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaného rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: Tisková/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- BENTOVIM, Arnon. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vydání. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-629-3.
DUNOVSKÝ, Jiří a kol. *Týraně, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vydání. Praha: Grada, 1995. ISBN 80-7169-192-5.
ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.
VANÍČKOVÁ, Eva. *Sexuální zneužívání dětí, I. díl*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7184-479-9.
WEISS, Petr et al. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0929-5.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Lucie Blašíková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: 4. října 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2020

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 22. ledna 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 06.04.2020

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu kvůlce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu, jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přiměřeně kvýši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá pohledem dětských obětí sexuálního zneužívání na systém pomoci těmto obětem v České republice. Teoretická část je rozdělena do dvou kapitol. První kapitola je zaměřena na syndrom CAN, kde popisuje všechny tři složky tohoto syndromu – týrání, zanedbávání a zneužívání, a na právní úpravu sexuálního zneužívání. Druhá kapitola rozebírá policejní výslech a soudní proces, a samotný systém pomoci, který je v současné době dostupný v České republice, popisuje techniky terapie a Dětské krizové centrum. Praktická část se pomocí kvalitativního výzkumu zabývá pohledem samotných obětí sexuálního zneužívání na kvalitu a nedostatky systému pomoci.

Klíčová slova: sexuální zneužívání, systém pomoci, oběť, pachatel

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the view of child victims of sexual abuse on the system of assistance for these victims in the Czech republic. The theoretical part is divided into two chapters. The first chapter focuses on the CAN syndrome, where it describes all three parts of this syndrome – abuse, neglect and sexual abuse, and on the legislation of sexual abuse. The second chapter analyzes police interrogation and the course of the trial, such as the system of assistance, which is currently available in the Czech republic, itself, and describes therapy techniques and the Crisis center for children. With the help of qualitative research, the practical part deals with the view of the victims of sexual abuse themselves on the quality and shortcomings of the system of assistance.

Keywords: sexual abuse, system of assistance, victim, perpetrator

V první řadě velmi děkuji své vedoucí Mgr. Lucii Blašíkové, Ph.D. za vedení bakalářské práce, za cenné rady, připomínky, doporučení, pomoc a podporu.

Dále děkuji své rodině a přátelům za potřebnou podporu během celého studia.

V neposlední řadě děkuji respondentkám, že souhlasily s rozhovorem a znovu tak otevřely bolestivou kapitolu jejich života.

„Dětství by mělo být bezstarostným časem plným her na slunci, ne noční můrou a životem v duševním temnotě.“

- Dave Pelzer, Dítě zvané To

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 SYNDROM CAN A JEHO PRÁVNÍ ÚPRAVA	12
1.1 VÝVOJ A DEFINICE POJMU	12
1.2 TĚLESNÉ TÝRÁNÍ.....	13
1.2.1 Tělesné týrání aktivní povahy	13
1.2.2 Tělesné týrání pasivní povahy.....	15
1.3 PSYCHICKÉ TÝRÁNÍ	16
1.4 SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ	17
1.4.1 Definice sexuálního zneužívání dítěte.....	17
1.4.2 Formy sexuálního zneužívání	18
1.4.3 Bezdotykové sexuální zneužívání	19
1.4.4 Dotykové sexuální zneužívání	19
1.5 PRÁVNÍ ÚPRAVA SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ	21
2 PÉČE O DÍTĚ SEXUÁLNĚ ZNEUŽÍVANÉ V ČR	23
2.1 POLICEJNÍ VÝSLECH	23
2.2 SOUDNÍ PROCES.....	24
2.3 PÉČE O SEXUÁLNĚ ZNEUŽÍVANÉ DĚTI	25
2.4 PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA.....	25
2.5 DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM	27
2.6 PSYCHOLOG A PSYCHIATR	28
2.7 SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ V BELETRII	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
3 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	33
3.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	33
3.2 VÝZKUMNÉ CÍLE	33
3.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
3.4 OTÁZKY DO ROZHOVORU	34
3.5 STRATEGIE VÝZKUMU	35
3.6 METODA SBĚRU DAT	35
3.7 VÝZKUMNÝ SOUBOR	36
3.8 REALIZACE VÝZKUMU.....	37
4 ANALÝZA ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ	38

4.1	RODINNÝ KRUH	38
4.2	ZNEUŽÍVÁNÍ	40
4.3	UNIFORMY A TALÁRY	42
4.4	SVĚTLO NA OBZORU	45
4.5	JAK TO VIDÍM JÁ	47
5	INTERPRETACE DAT	51
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	60
	SEZNAM OBRÁZKŮ	61
	SEZNAM TABULEK.....	62
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Sexuální zneužívání dětí je problém, o kterém se ve společnosti stále mluví až příliš málo, ale i přesto je palčivým problémem, starým jako lidstvo samo. V České republice se o něm dozvídáme jen zřídka. V socialistickém režimu se tyto problémy zametaly pod koberec, a ve společnosti tak stále zůstává pocit, že o těchto věcech se jednoduše veřejně nemluví. Nicméně pokud tento problém nebudeme řešit a nebudeme o něm více mluvit, zůstane v naší republice stále nespočet rodin, ve kterých se děti trápí, bojí se přijít domů, nebo se bojí usnout ve své vlastní posteli. Lidé, kteří se neštítí sáhnout na své vlastní, nebo cizí dítě budou stále chodit po ulicích a hledat si další oběť, místo toho, aby jim byla odňata svoboda.

Bakalářská práce se zabývá systémem pomoci pro oběti sexuálního zneužívání, kterým prošly v dětském věku. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Cílem teoretické části bakalářské práce je poskytnout čtenářům informace o možnostech pomoci obětem sexuálního zneužívání v České republice. Teoretická část je věnována syndromu CAN, do kterého sexuální zneužívání patří. Zároveň je zde zmíněn proces výslechu a soudního jednání. Dále se zaměříme na systém pomoci, který v naší zemi pro oběti existuje, a také na legislativu.

Praktická část bakalářské práce se zabývá průběhem zneužívání a postupem obětí poté, co se danou věc rozhodly nahlásit. Hlavním cílem výzkumu je zjistit, zda byly dané osoby spokojené s pomocí, celkovým přístupem osob, které s nimi pracovaly, a zda jim v systému pomoci chybí nějaký zásadní bod, instituce nebo program, který by jim mohl pomoci vyrovnat se s prožitým traumatem. Praktická část je provedena formou kvalitativně orientované strategie s využitím polostrukturovaných rozhovorů.

Bakalářská práce může sloužit pro studenty sociální pedagogiky, kteří uvažují o práci na OSPOD, a rádi by se specializovali jako odborníci na syndrom CAN. Rozhovory mohou být také využity jako návrh, jak by se mohl systém pomoci obětem sexuálního zneužívání ještě zlepšit. Práce může také informacemi obohatit stávající sociální pracovníky a sociální kurátory.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SYNDROM CAN A JEHO PRÁVNÍ ÚPRAVA

To, čemu dnes říkáme syndrom CAN, měnilo v průběhu let formy i názvy. I v pravěku bývaly děti obětovány vyššímu zájmu – pro bohy deště, úrody apod. Následně byly tyto dětské oběti nahrazeny obětmi zvířecími nebo hmotnými, ale tím násilí páchané na dětech rozhodně nevytizelo. Stačí si vzpomenout na Spartu a způsob, jakým se zbavovala dětí s defektem, vadou, nebo prostou nízkou porodní váhou. Podívat se můžeme také na různé vyvražďování celých klanů. Ušetřen nebyl nikdo – ani děti, které rozhodně za důvody, nebo chceme-li hříchy svých rodičů a známých nemohly. (Slaný, 2008, s. 9)

1.1 Vývoj a definice pojmu

V roce 1883 vznikla v Liverpoolu dobrovolnická organizace, která se zajímala především o fyzické a tělesné týrání dětí a jeho prevenci, a to Národní společnost prevence proti krutostem na dětech. Můžeme ji považovat za jakéhosi předchůdce dnešních organizací, bojujících za práva dítěte. (Dunovský, 1995, s. 16)

Slaný (2008, s. 13) dále uvádí Frederica N. Silvermana, který v roce 1953 popsal tzv. non-accidental injures (NAI). Byly to nálezy zlomenin různých kostí v těle, ať už zápěstí, patel, žeber, nebo třeba lopatek, nálezy nespočtu modřin, intrakraniálního krvácení bez zjevných příčin a další, které byly spojovány do souvislosti s velmi krutým zacházením s dítětem, tedy týráním. Odborníci po dlouhé době potvrdili, že spouštěcím syndromem NAI je agrese vůči dítěti, která je nezvládnutá, a při níž je dítě svému trýzniteli vydáno na „milost a nemilost.“

Na Silvermana navázal v roce 1962 Henry Kempe, který popsal stavy velmi podobné syndromu CAN – tzv. Battered Child syndrome, tedy syndrom bitého dítěte. Odsud je už jen krůček právě k syndromu CAN. (Slaný, 2008, s. 13)

Syndrom CAN značí **C**hild **A**buse and **N**eglect. V českém ekvivalentu je to syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. (Weiss, 2005, s. 159)

Definovat syndrom CAN je poměrně těžké. Můžeme si ho představit jako děj, který není náhodný, protože rodič nebo jakákoliv dospělá osoba je při plném vědomí a ví, co dělá. Většinou opakovaně a cíleně dělá něco, co je ve společnosti nepřijatelné. Syndrom CAN můžeme rozlišovat na akci a ne-akci. Pokud mluvíme o akci, je to tělesné a/nebo duševní

týrání a sexuální zneužívání, při ne-akci je naopak dítě zanedbáváno a není o něj pečováno. (Slaný, 2008, s. 14)

1.2 Tělesné týrání

Slaný (2008, s. 16) uvádí, že z hlediska široké veřejnosti je tento typ týrání považován za nejčastější, nejtypičtější a nejběžnější projev syndromu CAN.

V rámci společnosti může být těžké určit hranici tělesného trestu a týrání, zvláště proto, že právě tělesné tresty jsou dodnes nejběžnějším prostředkem k jakémusi potrestání dítěte. Rozdíl proto můžeme definovat v emoční rovině: pokud je dítě trestáno za nějakou špatnost, kterou provedlo, musí mu být jasné, proč je trestáno. Musí vědět, že je defacto trestáno „z lásky“. Pokud to dítě neví, nic neprovedlo, a je trestáno „jen tak“, preventivně nebo např. z důvodu, že má rodič špatnou náladu, jde spíše o týrání. (Slaný, 2008, s. 17)

Tělesné týrání Dunovský, Dytrych, Matějček a kol. (1995, s. 16) rozděluje na aktivní a pasivní formu. Při aktivní formě je dítě vyloženě týráno fyzicky, při pasivní je ohrožováno tělesně, protože dospělý nedostatečně uspokojuje jeho potřeby.

1.2.1 Tělesné týrání aktivní povahy

Tato kategorie zahrnuje veškeré násilí (commission) páchané na dítěti. Patří sem všechno chování rodičů v péči o dítě, které vede k jeho zranění, či dokonce smrti. (Dunovský, 1995, s. 41)

Pod týráním aktivní povahy si nelze představit pouze fyzické bití, popáleniny nebo opařeniny. Toto je pouze jedna podskupina, kterou nazýváme **tělesné týrání s následným poraněním**. Druhou podkategorií jsou tělesně týrané děti, na kterých nejsou vidět bezprostřední známky tělesného poranění. Pod tímto pojmenováním si představme děti, které jsou vystavovány dušení nebo trávení. Patří sem i děti, jejichž rodiče je vystavují lékařským vyšetřením až příliš často, a samozřejmě také sexuálně zneužívané děti. (Dunovský, 1995, s. 41)

Nejvíce dětských smrtí v důsledku týrání bylo nejen v České republice zaznamenáno do jednoho roku věku dítěte. (Augustinová a Bouška in Dunovský, 1995, s. 41). Tento údaj je starý přes dvacet let a Český statistický úřad uvádí, že v letech 2005 - 2017 zemřelo pouze 21 dětí ve věku do jednoho roku v důsledku dušení, škrcení nebo napadení. (Zemřelí podle

příčin smrti, pohlaví a věku v ČR, Český statistický úřad, 2018) V této smutné statistice se ukazuje, že čím je dítě menší a má menší šanci se bránit, tím větší je agrese rodiče.

Nejvýraznějším bodem je samozřejmě klasické tělesné týrání. Ve velké spoustě případů je velmi těžké určit hranici mezi trestem pro dítě, které dle názoru rodiče něco provedlo a samotným týráním. Bohužel i zdravotnická zařízení se dokáží nechat velmi lehce přesvědčit, že se vše stalo jen nešťastnou náhodou. (Dunovský, 1995, s. 42)

Právě z lékařského pohledu poznáváme tři druhy poranění, a to zavřená, otevřená a mnohočetná. Mezi **zavřená poranění** patří otřesy (nejčastěji mozku a míchy), pohmoždění (jak klasické modřiny, tak i pohmoždění hlubšího rázu), vytržení vlasů, kousnutí, poranění svalů, cév, kloubů, poranění kostí, hlavy, míchy a nitrobřišních orgánů a také **Shaken Infant Syndrome**, tedy syndrom třeseného dítěte. Nejčastěji k němu dochází, když je dítě drženo ve vzduchu a je s ním prudce pohybováno dopředu a dozadu. Krční svalstvo kojence je velmi slabé, a při těchto pohybech může dojít k narážení mozku na lebeční kost. Tím se mohou přerušit cévy a krevní oběh mozku. Tento syndrom je výsledkem extrémní formy násilí na bezbranném dítěti, a velmi často vede ke smrti. (Lungren in Dunovský, 1995, s. 45)

Otevřená poranění chápeme jako porušení celistvosti kůže, sliznice nebo povrchu orgánů. Můžeme mluvit o několika typech ran, od těch nejlehčích (oděrka) až po ty nejzávažnější (střelná rána). Dunovský (1995, s. 47-50) uvádí tato otevřená poranění: rány na hlavě, nitrooční krvácení, rány na hrudníku, popáleniny. Dále pak popisuje i nejčastější příznaky: bezvědomí, bolesti břicha, bolesti hlavy, závrať a křečové stavy.

U popálenin je těžké určit, zda se zranění stalo pouze z chvilkové nepozornosti rodičů, nebo zda je dítě týráno, ale je uváděn jeden signifikantní příznak, tzv. „zebra“. Pokud se dítě brání rukama před horkou vodou, objeví se. Jsou také uváděny i zmínky o dětech vhozených do vařící vody nebo dokonce otřesné případy dětí upečených v troubě. (Dunovský, 1995, s. 48)

Poslední kategorií poranění jsou **mnohočetná zranění**, tedy ta nejzávažnější. Kombinují v sobě ta, která jsme popsali výše. Objevují se nejčastěji v rodinách dysfunkčního až afunkčního typu, kde týrání dítěte probíhá už delší dobu. Bohužel se většinou na tyto případy přijde pozdě, a končí smrtí dítěte. (Dunovský, 1995, s. 50-51)

Jak jsme také říkali na začátku, do tělesného týrání aktivní povahy se řadí také přílišné vystavování dětí nejrůznějším lékařským zákrokům. Toto označujeme jako **Münchhausenův syndrom by proxy**, tedy v zastoupení. (Dunovský, 1995, s. 51)

Při tomto syndromu je nemocná ta osoba, která se o dítě stará, nejčastěji matka. Vymýšlí si u svého dítěte nejrůznější choroby, postižení a příznaky dalších onemocnění. Až pětina těchto případů končí smrtí dítěte. Jedním z nejznámějších a nejmedializovanějších případů je životní příběh Gypsy Rose Blanchardové. Její matka Dee Dee (vlastním jménem Claudine) jí postupně přisoudila chromozomální defekty, svalovou dystrofii, astma, potíže se zrakem, epilepsii, alergii na cukr, leukémii, mentální retardaci a mnohé další. Gypsy nakonec matčiny lži prohlédla a zavraždila ji. U soudu poté vypověděla, že i ve vězení bude prožívat větší svobodu než při soužití s matkou. (Dušková Zemánková, 2019, iDnes)

Další podkategorií je **zanedbávání péče**. Dělíme je na **těžké zanedbání**, kdy je přímo ohroženo zdraví dítěte, nebo jeho život, a na **všeobecné zanedbání**. U všeobecného si lze představit nedostatečné ošacení, nedostatek jídla nebo izolování dítěte od okolního světa. I opuštění dítěte či ponechání jej bez dozoru spadá do zanedbávání péče. Pokud se včas neodhalí (nejčastěji vyučujícím či praktickým lékařem), může vést k poruchám chování nebo opoždění ve vývoji. (Dunovský, 1995, s. 55)

1.2.2 Tělesné týrání pasivní povahy

Do této části řadíme nedostatečné uspokojování základních tělesných, psychických a sociálních potřeb dítěte, dále také nepečování o dítě, nepochopení rodičovské role nebo opomenutí (omission) v péči o dítě. Výsledkem tohoto chování rodičů je zanedbávané, nedostatečně rozvinuté a zpustlé dítě. I toto pasivní týrání může bohužel vést ke smrti. (Dunovský, 1995, s. 59)

Dunovský ve své kapitole (1995, s. 59-63) popisuje poruchu v prospívání dítěte neorganického původu, nedostatek zdravotní péče, nedostatky ve vzdělání a výchově, nedostatek přístřeší a ochrany a vykořisťované děti.

Poruchu v prospívání dítěte neorganického původu lze najít v rodinách, které jsou často společensky nepřizpůsobivé, chudé, nebo ve kterých sami rodiče nemají správné životní návyky. Základním rysem poruchy je nedostatečná výživa. Dítěti chybí látky důležité k vývoji, a může se u něj rozvinout určitá forma oslabení svalů, nebo celková atrofie. (Dunovský, 1995, s. 59-61)

Nedostatek zdravotní péče jde vlastně ruku v ruce se všemi dalšími podskupinami tělesného týrání pasivní povahy. Pokud rodiče odmítají z nějakého důvodu zdravotní péči, ztrácí dítě šanci na pohled někoho nezaujatého a nezávislého. Lékař by mohl posoudit jak zdravotní stav, tak i úměrnost stupně rozvoje k věku dítěte, jeho vzdělání atd. (Dunovský, 1995, str. 62-63)

Ministerstvo práce a sociálních věcí za rok 2018 eviduje 531 nahlášených případů tělesného týrání, z toho 493 se odehrálo v péči rodičů. (MPSV.cz, Praha, 2019)

1.3 Psychické týrání

Jak zmiňuje Dunovský (1995, s. 65), pod fyzickým týráním si všichni víceméně dokáží představit, jak je dítěti ubližováno, u psychického tomu tak není. Psychické týrání se dokumentuje velmi těžko, stejně jako je těžké odlišit precitlivělé dítě od toho, kterému je skutečně psychicky ubližováno.

Vůbec nejčastěji se psychické týrání projevuje v rodinách v rozvodu. Válka rodičů o dítě může být zdlouhavá i pro ně, ale právě jejich potomek nebo potomci, zvláště v nízkém věku, prožívají neustálé hádky, obviňování a nátlak z obou stran ještě mnohem hůře. A teprve, když dojde k situaci, ve které ani jedna strana nemá o dítě zájem, a obviňováno je ono – za všechno, co se v životě rodičů odehrálo po jeho početí, prožívá právě nejmladší člen rodiny psychické peklo. (Dunovský, 1995, s. 66)

Také psychické týrání obsahuje aktivní a pasivní složku. Pokud je psychické týrání aktivní, dítěti se „něco“ děje – je mu nadáváno, je z něčeho obviňováno, je uráženo. U pasivního se naopak neděje něco, co by se dítě mělo – dítě není hlazeno, není mu dáвана pozornost, není milováno. (Dunovský, 1995, s. 67)

Zvláště v poslední době se často setkáváme s rodiči, kteří by si přáli mít doma dokonalé dítě. A tak ho přihlásí na 7 kroužků týdně a do pár volných hodin, které mu v rozvrhu dnů zbydou, vsunou ještě doučování, protože jejich dítě „*rozhodně nebude v matematice horší než Honzík odvedle.*“ To, že dítěti chybí volný čas nebo pouhé objetí rodičů, přečtení pohádky nebo společná večeře, už nevidí, protože i oni si na svá bedra nakládají velké množství práce. Argumentují tím, že vše dělají pro své děti, aby se měly dobře. Ale běda, jakmile dítě přinese ze školy více špatných známek. Nastupují tresty, zákazy chození ven s kamarády (pokud na to dítě má vůbec čas), zákazy televize nebo počítače a nakonec i ten nejtěžší kalibr – emoční vydírání. (Dunovský, 1995, s. 67-68)

Asi každý z nás někdy od svých rodičů slyšel věty typu *Stydíme se za tebe*, „*Děláš nám ostudu*,“ či *Za tohle tě nebudu mít ráda*.“ Pak existují ještě ty horší: „*Jsi stejný jako tatínek*,“ nebo „*Jsi stejně hloupá jako tvoje matka!*“. Děti se psychicky nedá ublížit hůře, než když je mu řečeno, že není dobrým dítětem pro lidi, které miluje nejvíce na světě. (Dunovský, 1995, s. 67)

V roce 2018 bylo Ministerstvem práce a sociálních věcí evidováno celkem 966 případů psychického týrání. 935 případů, tedy naprostá většina, se odehrála v rodinném prostředí dítěte. Tyto statistiky vycházejí z případů nahlášených na OSPOD. (MPSV.cz, Praha, 2019)

1.4 Sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání je součástí syndromu CAN, ale vzhledem k tématu jsme se rozhodli jej zařadit jako samostatně stojící kapitolu.

Ne vždy bylo zneužívání dětí dospělým bráno jako něco špatného, a už vůbec ne jako týrání. Kinsey (in Dunovský, 1995, s. 71) v roce 1953 vydal studii, kde odmítal jakýkoliv strach, vyděšenost nebo stud žen, které byly v dětství zneužity. Na něj navázala i členka jeho týmu Florence Rush svou studií, ve které zmínila, že „*sexuální aktivity mezi dospělými a nezralými živočichy jsou běžné a biologicky normální*.“ (Rush, 1980 in Dunovský, 1995, s. 71)

Teprve v roce 1986 byla diagnóza CSA (Child Sexual Abuse) zavedena do Americké psychiatrické diagnostiky a tím se začala vytvářet a doplňovat definice sexuální zneužívání dítěte. (Dunovský, 1995, s. 71-72)

1.4.1 Definice sexuálního zneužívání dítěte

Zdravotní komise Rady Evropy stanovila definici sexuálního zneužívání dítěte v roce 1992 takto: „*Nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoliv sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče anebo kdo se s dítětem dostal do styku. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný či dobrovolný pracovník či cizí osoba*. (Hadj-Mousova, 1997, s. 12-13)

Jak podotýká definice, sexuálním zneužíváním nemusí být vždy myšleno jen a pouze dotýkání se dítěte nebo pohlavní styk. Může jít i o „pouhé“ vydírání dítěte, aby pachatelé posla-

lo fotky ve spodním prádle nebo bez něj, fotky v sexuálních polohách, nebo erotická videa. Do sexuálního zneužívání počítáme také ústní útoky a sexuální nářky.

Na tuto definici více či méně navazují i další autoři, např. Michelle Elliot, anglická psychologička, která v roce 1994 stanovila aktivity patřící pod sexuální zneužívání dětí pod 15 let:

- *neslušné odhalování intimních částí pachatele a sexuální slídičství, kdy nějaká osoba sleduje děti při jejich převlékání, sprchování s cílem sexuálního vzrušení,*
- *pořizování pornografických snímků dětí,*
- *osahávání pohlavních orgánů dětí a nucení dítěte k osahávání pohlavních orgánů pachatele,*
- *pohlavní styk s dítětem,*
- *homosexuální nebo orální styk,*
- *znásilnění,*
- *nucení dětí k prostituci, účast na komerční erotice.* (Elliot in Taübner, 1996, s. 11)

Z českých autorů uvádí širší definici Petr Weiss: „*Za sexuální zneužívání je považován pohlavní kontakt mezi dospělou osobou a nedospělým jedincem, přičemž se zákonem určena přípustnost pohlavního styku pohybuje v různých zemích obvykle mezi 13. a 18. rokem věku. Pojem zneužití přitom může označovat jak různé formy koitálního styku (vaginální, anální, interfemorální), tak i aktivní a pasivní orogenitální aktivity, masturbaci či osahávání jiných částí těla oběti, to vše za účelem dosažení sexuálního vzrušení a eventuálně uspokojení pachatele.*“ (Weiss in Hady-Mousova, 1997, s. 13)

1.4.2 Formy sexuálního zneužívání

Sexuální zneužívání primárně rozlišujeme na dvě formy: **bezdotykové** a **dotykové**. Obě tyto formy, prováděné na dítěti, jsou trestným činem. U bezdotykového zneužívání nelze argumentovat tím, že mezi pachatelem a obětí nedošlo ke kontaktu ani sexuálnímu styku, protože jakékoliv nedobrovolné aktivity, prováděné dítěti nebo na dítěti, jsou v rozporu s Listinou základním práv a svobod a Úmluvou o právech dítěte. Právě v těchto dokumentech se lze dočíst, že dítě je stále tělesně a duševně nezralé, a proto potřebuje odpovídající péči a právní ochranu jak před narozením, tak po něm. (Novotná in Dunovský, 1996)

1.4.3 Bezdotykové sexuální zneužívání

Do bezdotykové formy spadá už podle názvu vše, k čemu je dítě využíváno, aniž by na něj dospělý sáhl. Nejčastějším bezdotykovým zneužíváním je **voyerství**. Je to způsob, kterým pachatel získává sexuální uspokojení tím, že pozoruje nahé nebo svlékající se děti. Oběti v tomto případě vůbec nemusí tušit, že jsou pozorovány. Mohou být ale také nuceny do svlékání, masturbace, nebo dokonce do pohlavního styku (se sourozencem, s kamarádem...). Voyerství je nicméně mnohem častěji přítomno u komerčního zneužívání dětí. (Hadj-Moussová, 1997, s. 15; Dunovský, 1995, s. 74)

Také **exhibicionismus** spadá do bezdotykového zneužívání. Exhibicionista nemusí být vždy jen zarostlý muž v dlouhém kabátě, který se prochází parkem a odhaluje se. Může to být i příbuzný, který svěřené dítě nutí, aby se dívalo na pachatelovy odhalené genitálie. (Hadj-Moussová, 1997, s. 15)

Hadj-Moussová (1997, s. 15) zmiňuje ještě **verbální zneužívání**, které spočívá v obscénní řeči nebo popisování sexuálních aktivit. Mohou to být i telefonní hovory od anonymního volajícího.

V minulých letech byly také velmi populární webové stránky chatroulette.com, které spousta mužů a žen využívala právě pro verbální zneužívání a exhibicionismus. V dnešní době vystřídal tuto stránku nejrůznější seznamky, jako je Tinder nebo Badoo. Je zde stanovena minimální věková hranice pro registraci, ale ta se dá velmi jednoduše obejít. Také popularita sociálních sítí Facebook a Instagram dává pachatelům v podstatě neomezené pole působnosti pro vyhledávání svých obětí. Děti současné generace ovládají počítač už v předškolním věku a ve většině případů mají rodiče nulový přehled o internetové aktivitě jejich potomků.

1.4.4 Dotykové sexuální zneužívání

Dotykové sexuální zneužívání můžeme ještě dále rozdělit na **penetrativní** a **nepenetrativní**. Nepenetrativní zneužívání zabírá veškeré aktivity, při kterých nejde přímo o koitus. Patří sem hlavně **osahávání** nejrůznějších partií dítěte (stehna, ňadra, hýždě). K tomuto osahávání v prvopočátku dochází pod záminkou hygieny, masáže atd. Dalším pojmem nenepetrativního zneužívání je masturbace. Může se odehrávat oběma směry – pachatel nutí oběť, aby ona dráždila jeho, nebo naopak dráždí pachatel oběť.

Hadj-Moussová (1997, s. 16) zařazuje i **frotérství**, což je dosažení uspokojení třením o jinou osobu. Velmi podobná je i simulovaná soulož, při které pachatel naznačuje koitální pohyby a tře své genitálie o genitálie oběti. Pokud ale do dítěte přímo nepronikne, jde stále o nepenetrativní formu.

Dunovský (1995, s. 74) uvádí také tzv. **harassment**. Popisuje tento jev jako zdánlivě neškodné slovní výpady se sexuálním podtónem, přílišné tisknutí dítěte tělo na tělo nebo časté poplácávání po hýždích. V těchto případech jde jen velmi těžko odlišit, kdy to dospělý myslí opravdu upřímně, a kdy už překračuje hranici zneužití.

Intrafemorální koitus, tedy styk mezi stehna, lze také ještě pojmout jako nepenetrativní formu dotykového zneužívání. I když už mluvíme opravdu o koitu a u pachatele dojde k vyvrcholení, stále nebylo dítě deflorováno. (Dunovský, 1995, s. 75)

Penetrativní forma je ta, při které dojde k přímému vniknutí do genitálu, ať už prsty, pohlavním údem, nebo různými předměty. Může jít také o orální styk. Vzhledem k tomu, že dítě je ke styku přinuceno, dá se mluvit o znásilnění. Do penetrativní formy zneužívání počítáme i případy, kdy je dítě nuceno vniknout do pachatele. (Malá a kol., 1995, s. 22)

Vaničková (1999, s. 65) krátce popisuje syndrom dětského přizpůsobení sexuálnímu zneužití, tedy *child sexual abuse accommodation syndrome*. Navazuje tak na Summita, který tento syndrom v roce 1983 popsal na základě mnohaletého provozování terapií sexuálně zneužitých dětí. Jak tento americký lékař uvádí, u dětí, které sexuálním zneužíváním prošli, je nejběžnější formou pokusu o vyrovnání se s traumatem popření. Syndrom dětského přizpůsobení nicméně obsahuje celkem pět kategorií. Tou první je **utajování**, kdy dítě zneužívání zatajuje před svým okolím, nejčastěji ze strachu. Následuje **bezmocnost**. Dítě je většinou na pachateli zneužívání závislé jako na svém živiteli nebo alespoň citově. Třetí kategorie je popisována jako **svedení a přizpůsobení se**. V tomto stádiu se zneužívané dítě srovnává se svou situací a dá se říci, že v něm nalézá jakési uspokojení. Časté jsou myšlenky, že dítě z nějakého důvodu ztratilo přirozenou lásku rodiče a tímto si ji může získat zpět. Čtvrtým bodem je pak **opožďené, nepřesvědčivé a konfliktní odhalení**. Dítě se se sexuálním zneužíváním někomu svěřilo, nebo bylo objeveno. Často se setkává s nevěřící reakcí okolí, které nechápe, proč se nesvěřilo hned po prvním sexuálním útoku, což nahrává pachateli, aby manipuloval jak s dítětem, tak s okolím. Poslední kategorií je **odvolání tvrzení**. Oběť zneužívání je několikrát vyslýchána, odsuzována, najednou je

rodina, ve které nejspíše vyrůstala, na pokraji rozpadu... Je poměrně časté, že je následně výpověď oběti jí samotnou označena jako lživá a vymyšlená.

1.5 Právní úprava sexuálního zneužívání

Současný trestní zákoník v Hlavě III, paragrafu 185 popisuje **znásilnění**. Tento čin je definován jako donucení osoby k pohlavnímu styku pod pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy na zdraví. Pokud je trestný čin znásilnění spáchán na dítěti, bude pachatel odsouzen na dvě léta až deset let. Pokud trestný čin spáchá na dítěti mladším čtrnácti let, bude použita vyšší trestní sazba, přesněji pět až dvanáct let. Dítětem je myšlena osoba mladší osmnácti let. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 185, VZPP)

Sexuální nátlak, uvedený v paragrafu 186, se stal trestným činem až s přijetím nového trestního zákoníku. Zákon jej popisuje jako donucení jiné osoby k pohlavnímu sebeukájení nebo jinému podobnému chování násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy na zdraví. Nejde o přímý pohlavní styk, ale o provedení jiné sexuální aktivity. Pokud je tento čin spáchán na dítěti, výše trestu odnětí svobody se pohybuje mezi jedním rokem až pěti lety. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 186, VZPP)

Trestným činům proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti se věnuje § 187, kde najdeme definici sexuálního zneužívání a odpovídající tresty odnětí svobody za tento čin. Pohlavní zneužití se definuje jako soulož, nebo jiný způsob pohlavního zneužití, dítěte mladšího patnácti let. Za tento čin je uvedená délka odnětí svobody v rozmezí jednoho až osmi let v závislosti na závažnosti činu. Dále se v tomto paragrafu hovoří o odnětí svobody na dva roky až osm let, pokud sexuálně zneužije dítě, které je mladší čtrnácti let, a které má svěřené v péči. Zároveň bude pachatel potrestán odnětím svobody na deset až šestnáct let, pokud pohlavním zneužitím způsobí dítěti mladšímu patnácti let smrt. Trestní zákoník dále pokračuje paragrafem § 188, kde je uvedeno, že vykonání soulože mezi osobami spojenými příbuzenským pokrevním vztahem je trestný čin s odnětím svobody až na tři roky. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 187 a 188, VZPP)

Hlava IV trestního zákoníku, tedy trestné činy proti rodině a dětem, se okrajově zaměřuje na **svádění k pohlavnímu styku** (§ 202). Svádění k pohlavnímu styku je trestný čin, pokud pachatel nabídne, poskytne nebo slíbí dítěti nebo jiné osobě za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte nebo jeho obnažování úplatu nebo výhodu. Trestní sazba je zde

v rozmezí šesti měsíců až pěti let, pokud je trestný čin spáchán na dítěti mladším patnácti let. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 201, VZPP)

2 PÉČE O DÍTĚ SEXUÁLNĚ ZNEUŽÍVANÉ V ČR

Odhalení případu sexuálního zneužívání je vždy velmi emocionální událost nejen pro přímo zúčastněné osoby, ale také pro jejich blízké okolí. Pachatelé jsou většinou mistry v předstírání a manipulování. Proto je jak při policejním výslechu, tak při další terapii nutný citlivý a empatický přístup.

2.1 Policejní výslech

Dle zákona 45/2013 Sb., VZPP, o obětech trestných činů, je oběť trestného činu proti lidské důstojnosti zvláště zranitelná, a proto je nutné tuto oběť vyslýchat citlivě a ohleduplně. Dále zákon uvádí, že by tento výslech měla vést osoba k tomuto vyškolená s výjimkou případů, kdy jde o neodkladný úkon. Většinou jde o policejní orgán, který je určený k úkonům ve věcech mladistvých osob. Je také zdůrazňováno, že výslech by měl být proveden tak, aby nemusel být opakován, a pokud už opakován je, měl by ho vést ten samý člověk. Všechny naše respondentky nicméně uvedly, že byly minimálně na dvou policejních výsleších, a ne vždy je vedla tatáž osoba. Domníváme se, že je tato skutečnost způsobena v zásadě dvěma společně souvisejícími faktory, a to nedostatkem vyškoleného personálu, a jeho zaneprázdněností. Dítě má při výslechu právo mít s sebou důvěrníka, který má možnost zúčastnit se výslechu a později také soudního líčení. Tímto důvěrníkem může být i psycholog, který by se v případě výslechu dítěte měl účastnit tak či tak. Zároveň může být samozřejmě důvěrníkem i člen rodiny, nicméně ne v případě, že je zároveň veden jako svědek. V případě sexuálního zneužívání v rodině je nezneužívající rodič svědkem vždy. Co se týče rodičů jako důvěrníků, domníváme se, že by jejich přítomnost mohla v určitých případech více uškodit než pomoci. Osoba vedoucí výslech může z těchto důvodů důvěrníka z výslechu i vyloučit, pokud by tento ohrožoval správné provedení výslechu. Jestliže je zneužívanou osobou dívka, je běžné, že výslech vede žena, ale není to pravidlem vždy. Je možné, že oběť se i přes to, že ji zneužíval muž necítí dobře v přítomnosti žen a vyžaduje muže.

Výslechy obětí sexuálního zneužívání, mladších čtrnácti let, probíhají ve specializovaných výslechových místnostech. První takováto výslechová místnost byla v ČR vybudována v roce 2004. Není standardem každého města, ovšem číslu 40, nebo jej už dokonce překročil. Jedná se dvě místnosti, jedna z nich tvoří technické zázemí, odkud lze výslech sledovat. Druhá je poté konstruovaná jako dětský, nebo obývací pokoj, zkrátka tak, aby dítěti co

nejvíce připomínala domácí prostředí. S dítětem je v této místnosti pouze osoba, která výslech vede. Ta musí být profesionálně vyškolená právě pro tento typ výslechu. Další osoby poté mohou být shromážděny v technické místnosti. Součástí specializovaného pokoje je klasický nábytek, hračky, a panenky Jája a Pája. Tyto panenky mají znázorněné pohlavní orgány, a dítěti pomáhají lépe ukázat, co s nimi pachatel prováděl. Využívají se u výslechů dětí mladších patnácti let, ale dle odpovědí respondentek jsou nabízeny i starším obětem. Existují i jiné, nepojmenované panenky, které znázorňují další členy rodiny. (Poznámky ze semináře Násilí páchané na dětech z pohledu PČR, 9. 12. 2019; Weiss, 2005, s. 53)

2.2 Soudní proces

Ačkoliv soudních procesů, které se týkají sexuálního zneužívání, proběhne ročně několik desítek, dle autorů i dle selského rozumu je toto číslo pouze pomyslným škrábnutím po povrchu něčeho mnohem děsivějšího a hlubšího. Nevíme, kolik případů celkově zůstává neodhaleno. Pokud se nějaký případ dostane před soud, má určitá specifika. Stejně jako policejní orgány musí i soud postupovat tak, aby dítě nebylo zbytečně dále traumatizováno. (Weiss, 2005, s. 46, 53)

Dle trestního řádu (457/2008 Sb., VZPP) je nezletilá osoba chráněna tak, že v průběhu procesu nesmí být zveřejněny informace o případu v médiích, včetně informací, které by mohly vést k odhalení identity této osoby. Dále také trestní řád uvádí zákaz zveřejnění jakýchkoliv obrazových a zvukových záznamů ze soudního líčení. Nicméně pokud si uvědomíme, kolik reportáží na téma soud se zneužívající osobou jsme již viděli, lze si povšimnout, že je často k vidění postava pachatele, a je uveřejňováno jeho jméno a první iniciála příjmení a také místo, kde bydlí. Na základě těchto informací pak není pro určitý okruh lidí těžké identifikovat i oběť.

Zákon 457/2008 Sb., VZPP pojednává o možnosti vyloučení veřejnosti z líčení, pokud by právě veřejnost mohla ohrozit vynesení informací o poškozené osobě, nebo např. průběh jednání. Ovšem dle našeho názoru by veřejnost měla být z projednávání případů sexuálního zneužívání vyloučena pokaždé. Tyto procesy jsou pro každého zúčastněného, zvláště pak pro poškozené dítě, emočně vypjaté. Účast lidí, které dítě může znát jen okrajově, ale vlastně také vůbec, rozhodně k psychické pohodě nenapomáhá.

Trestní řád rovněž uvádí specifika soudního líčení, jedná-li se o osobu mladší patnácti let. V takovémto případě je, stejně jako u policejního výslechu, žádoucí provést slyšení tak,

aby už nemusel být opakováno, což však ani zde není často dodržováno. Zároveň je možnost přibrat k výsledku pedagoga, psychologa nebo psychiatra. Tato osoba posuzuje, zda je výslech svědka přiměřený jeho psychické odolnosti a mentální vyzrálosti. Může být také soudním znalcem, který na dítě mladší patnácti let vypracovával psychologický posudek. Dítě může být vyslýcháno za nepřítomnosti pachatele, pokud to jeho psychický stav požaduje. (Zákon č. 457/2008 Sb., VZPP)

2.3 Péče o sexuálně zneužívané děti

Je naprosto nemyslitelné předpokládat, že se sexuálně zneužívané dítě po vynesení rozsudku soudu zázračně vrátí do života před zneužíváním, a neponese si žádné následky. Ovšem zatímco syndrom CAN byl popsán zhruba v polovině dvacátého století a současně se začaly podnikat kroky k ochraně dítěte v tomto směru, na sexuální zneužívání, tedy syndrom CSA (Child Sexual Abuse) došlo až o dvacet let později. Syndrom CSA je součástí syndromu CAN, nicméně odborníci v literatuře se častěji vyjadřují jen o CSA. Právě pro pozdní popsání CSA je stále poměrně nejasné, jak postupovat při terapii dítěte, které prožilo sexuální zneužívání. (Sborník z konference East-West, 1997, s. 93; Weiss, 2005, s. 159)

Weiss (2005, s. 161) uvádí, že v některých případech je vhodné dítě umístit do azylového domu pro děti v nouzi, popř. do ozdravovny. Takovéto azylové domy již v současné době v České republice nenajdeme, a ozdravoven jen pomálu. Ty jsou ale primárně určeny pro děti se zdravotními problémy. V současnosti bychom se spíše přikláněli k jinému, podobnému řešení. Pokud je dítě pobytem v rodině ohroženo na mravní výchově nebo dokonce na životě, je více než vhodné jej z rodiny odebrat a umístit do Klokánku, nebo do dětského domova. Dovedeme si tuto situaci představit např. v momentě, kdy dítě ohlásí sexuální zneužívání členem domácnosti, ve které s ním žije, a setká se s nedůvěrou zbylých členů. Nejen že hrozí stáhnutí výpovědi, ale také může být dítěti dále ubližováno. V Klokánku nebo dětském domově může být dítě vyšetřeno a pozorováno, z čehož lze získat další data potřebná pro postup v nastavení terapie.

2.4 Psychiatrická léčebna

Pokud dítě vykazuje opravdu těžké psychické trauma, je vhodné jej umístit na psychiatrické oddělení, kde bude mít adekvátní péči 24 hodin denně, a kde je největší šance dítěti pomoci. Dle jedné z respondentek, která psychiatrickou léčebnou prošla, sestává denní pro-

gram z terapií, které jedinci pomáhají vyrovnat se s prožitými hrůzami. Jedna z nich je např. zaměřená na odpuštění vlastní osobě. Malá a kol. (1995, s. 65) zmiňují 5 technik léčby: racionální terapeutické postupy, behaviorální psychoterapii, emocionálně dynamic-kou psychoterapii, supportivní psychoterapii a psychoterapii využívající relaxační techniky.

U **racionálních terapeutických postupů** je jediným popisovaným postupem normalizace, což je technika, která se nepoužívá pouze u sexuálního zneužívání, nýbrž u všech trestných činů, které nějakým způsobem narušují intimní zónu osoby, tedy zneužití, znásilnění, únos atd. Oběti se za to, co se jim dělo, často stydí, vidí se jako monstra nebo abnormálové. Terapeut obětem pomáhá uvědomit si, že jsou stále běžnými lidmi, a že reakce na prožité události jsou přirozené. **Terapeutické vyjasnění** je právě druhem terapie, kterou jsme již zmiňovali výše. Probíhá individuálně, a jejím cílem je rozkódovat pocity, které oběť cítí, a správně je uspořádat (špatný je čin, který proběhl, ne oběť; je v pořádku, že nebyla potrestán oběť, ale pachatel). **Kognitivně behaviorální terapie** se zaměřuje na rozpoznání a identifikaci. Rozpoznání autoři popisují jako gramofonovou desku. Dítě v průběhu zneužívání slyšelo pozitivní, i negativní slova. Bohužel se právě ta negativní v člověku hluboce usazují, a stále útočí na myšlenky. Cílem rozpoznání je si tyto myšlenky uvědomit, a pásek přerušit. Technika opouštění scény má za úkol dítě naučit, že pokud se jakýkoliv vztah nebo jen momentální situace jeví nepříjemně, povinností k sobě samému je okamžitě odejít. Jako poslední z této kategorie bychom uvedli desenzitizaci, tedy techniku, která snižuje úzkost. Používá se hlavně při léčbě obsedantně kompulzivních nebo fobických poruch, nicméně v posledních dvaceti letech se také uplatňuje v léčbě posttraumatického stresového syndromu, který se u obětí sexuálního zneužívání může rozvinout. Oběť by měla být ve vedení a terapeut by měl pouze korigovat směr. Už v průběhu této terapie by se měl snižovat počet flashbacků, protože oběť tyto nepříjemné vzpomínky zpracovává, a dokáže je uchopit jiným způsobem. **Emocionálně dynamická psychoterapie** je stvořena hlavně pro uvolňování emocí. V této části je důležitá hlavně technika nazvaná zde a nyní. Emoce, které pocítují při vzpomínkách, mají přenést do současnosti, kde s nimi dále pracují a analyzují je. Lze využít metodu hry v roli. Dále je to např. pozorovatel, kdy o sobě a o prožitých věcech oběť mluví ve třetí osobě, a tedy situaci prožívá pasivně a odosobněně. V rámci této techniky lze uskutečnit rozhovor mezi terapeutem a dítětem, v němž si vymění role – terapeut hraje dítě, a oběť dospělého pachatele. Hojně využívaným přístupem je technika psaní, popř. technika reportáže. Mohou to být dopisy, zápis do deníku, ale dopo-

ručuje se fejeton. Při psaní je oběť se svými myšlenkami sama, nemusí je reprodukovat nahlas a častěji se terapeuti z psané formy vyjádření dozvědí více než z hlasové. Relaxační techniky jsou velmi důležitou složkou celkové terapie, protože snižují napětí a pomáhají oběti se uvolnit, a dle autorů i doslova přežít. Je také možné využít arteterapií, canisterapií, muzikoterapií apod. (Malá a kol., 1995, s. 66)

2.5 Dětské krizové centrum

Dětské krizové centrum je taktéž důležitou součástí péče o sexuálně zneužitá děti. První DKC vzniklo v roce 1992 v Praze-Michli. Zřídil jej prof. MUDr. Jiří Dunovský, DrSc., který je také autorem mnohé literatury o sexuálním zneužívání dětí. Centrum se snaží pomoci nejen obětem zneužívání, ale také rodinnému systému oběti, protože v drtivé většině případů je v takové rodině silně narušen pilíř důvěry a vzájemné vazby členů. Toto samozřejmě negativně působí hlavně na oběť, která si tak není jistá už ničím. Jana Procházková, v roce 1996 uvedla, že téma sexuálně zneužívaných dětí je mezi veřejností stále tabu, o němž se nemluví. Musíme zkonstatovat, že ani o téměř 15 let později se na tomto faktu stále nic nezměnilo. Dále Procházková i Weiss (2005, s. 166) zmiňují, že v žádném případě není úkolem centra rodinu nějakým způsobem trestat a ohrožovat. Naopak, prioritním zájmem DKC je prospěch dítěte, a to ideálně v rodinném prostředí. Pokud toto nejsou schopni splnit členové jeho nejbližší rodiny, snaží se pracovníci kontaktovat i tu vzdálenější, a především ty členy, které mají k dítěti pozitivní vztah. Právě pro napravení rodinných vztahů existuje rodinná psychoterapie, která je dle Procházkové nutná zejména u dětí s nízkým věkem. Vyspělejší děti často tento druh terapie odmítají s tím, že to jsou jejich problémy a že pokud si jich rodina nevšimla dříve, teď už nemá smysl cokoli napravovat. V tomto případě probíhá individuální psychoterapie, avšak i v té je nezbytné hlouběji se ponořit právě do rodinných vztahů a vazeb. Zároveň, pokud je případ sexuálního zneužívání prošetřován zpětně a oběť je již dospělá, může dojít i k párové psychoterapii. Všechny tyto terapie musí být pod taktovkou vysoce profesně vyškolených pracovníků. Celkově je činnost DKC zaměřena na diagnostickou, intervenční, terapeutickou a rehabilitační činnost. Méně intenzivně se zaměřuje také na posudkovou, preventivní a poradenskou činnost. (Procházková in Sborník z konference East-West, 1996, s. 90)

Velmi významnou součástí Dětského krizového centra je rovněž Linka důvěry. Tato linka funguje 24 hodin denně a jejím úkolem je umožnit stávajícím či potenciálním klientům komunikaci s centrem. Je to i způsob, jak pomoci dítěti v nouzové situaci, protože pracov-

ník Linky může na místo, kde se ohrožené dítě nachází, zavolat další složky záchranného systému. Děti také mohou na Linku důvěry zavolat ohledně svého kamaráda. Často ovšem nejde o žádnou krizovou situaci a dítě není nijak ohrožené, jen jednoduše potřebuje někoho, s kým si bude moci popovídat o tom, co ho trápí. Linka je anonymní a dítě se nemusí představovat jménem, pokud nechce. Pracovník linky nemůže vidět číslo, ze kterého je Linka volána, a rozhovor není nahráván. V současné době rozvoje moderních technologií už není v provozu pouze telefonní Linka důvěry. Lze také napsat e-mail na blem@ditekrize.cz či zavolat na internetovou formu Linky důvěry přes Skype. K dispozici je taktéž online chat na stránce elinka.internetporadna.cz. 1. července 2017 byla navíc spuštěna odnož Linky důvěry pro rizika kyberprostoru. (Weiss, 2005, s. 167; ditekrize.cz, 2020)

Weiss (2005, s. 168) zmiňuje také terénní práci DKC, která spočívá v návštěvách rodin, ale i ve spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí, praktickými lékaři, nemocnicemi, psychiatrickými léčebnami, diagnostickými ústavy apod.

Oficiální stránky Dětského krizového centra uvádí, že jen v roce 2018 bylo nahlášeno více než 9500 případů, které spadají do syndromu CAN, nicméně odhady mluví o faktu, že skutečný počet případů je až desetkrát vyšší. Prostřednictvím Linky důvěry DKC za rok přijalo více než 64 000 hovorů. (ditekrize.cz, 2020)

2.6 Psycholog a psychiatr

Je nutné podotknout, že ne vždy je sezení u psychologa nebo psychiatra příjemnou záležitostí. Celé rodiny si často přejí, aby se jejich zneužití děti mohly po odhalení sexuálního zneužívání setkat pouze s jedinou možností terapie, čímž oběti chtějí ochraňovat. Terapeutická sezení nikoho ochraňovat nemohou, ale mohou obětem výrazně pomoci začlenit se do běžného života tak, jako jej byly součástí před začátkem zneužívání, což je v konečné rovině důležitější než krátkodobý pocit bezpečí. (Bentovim, 1998, s. 96)

O určité formě terapií jsme se zmínili již v podkapitole Psychiatrická léčebna. Ne všechny děti, které prožijí sexuální zneužívání, však projdou pobytem v léčebně, a často je jedinou formou pomoci, již využijí, právě účast na sezeních s psychologem, nebo psychiatrem. Dle výpovědí respondentek jim byl odborník v této oblasti nejspíše určen soudem, nicméně tři čtvrtiny z nich v sezeních pokračovaly i poté, co byla ta primární ukončena. Spilková uvá-

dí, že „psychoterapeutická intervence by měla zůstat hlavním nástrojem zvládnutí krize.“ (Spilková, 1999, s. 72).

Pokud mluvíme o vyloženě malém dítěti, uvádí Täubner (1996, s. 89-90) 14 principů terapeutické práce se zneužívaným dítětem. Primárně slouží pro učitele a rodiče, ale věříme, že i přes vysokou odbornost psychologů a psychiatrů jim také mohou být nápomocny. Několik z nich jsme vybrali:

1. *Vytvořte klidnou, ničím nerušenou atmosféru k přátelskému popovídání.*
2. *Nenechávejte dítě pod tlakem, že musí udržet tajemství za každou cenu. „Smíš o všem mluvit.“ Zjistěte, jestli dítěti pachatel vyhrožoval.*
3. *Ujistěte dítě, že za žádný zážitek s pachatelem nenese žádnou vinu a že mu naprosto všechno věříte.*
4. *Mluvte řečí, které dítě rozumí. Používejte stejné pojmy, které používá dítě. Kontrolyjte, jestli vás stačí sledovat.*
5. *Nenuťte dítě k mluvení. Nechce-li odpovídat, dejte jinou otázku, nějakou lehčí, a časem se k původní otázce vraťte.*
6. *Nedávejte otázky typu PROČ. Tyto otázky vyvolávají pocit viny a aktivity, např. „Proč ses nebránila?“, „Proč jsi brala do ruky jeho penis?“ Ale i otázka typu „Řekl ti, že máš vzít do ruky jeho penis?“ může vyvolat pocit spoluúčasti a viny.*
7. *Počítejte s tím, že dítě může i nadále k pachateli cítit určitou náklonnost a sympatie. Ukažte dítěti, že odpovědnost za zneužívání nese pachatel, ale ne vždycky je vhodné odsoudit celého pachatele jako osobnost. Odsuzujte spíše jeho chování. Za určitých okolností dítě chce pachatele chránit, to musíme chápat.*
8. *Chvalte dítě za jeho důvěru k vám a za jeho výpověď. Mluvte s ním o dalších krocích. Tím zvyšujete jeho jistotu.*

Stejně jako pobyt v léčebně, i sezení u psychologa či psychiatra pomáhají obětem vyrovnat se s prožitým, uvědomit si, že na vině nejsou ony, nýbrž pachatel. Jedna z respondentek dokonce uvádí, že bez psychiatra by se nejspíše opět ocitla v další temné kapitole svého života. Vzhledem k faktu, že většina zneužívaných dětí je mladší patnácti let, což znamená, že získávají předčasnou sexuální zkušenost, která ovšem není nikterak příjemná, je možné, že se u nich rozvine promiskuita. Promiskuitou rozumíme chování jedince, které se vyznačuje častým, náhodným nebo nezávazným střídáním sexuálních partnerů. Může být projevem silné sexuální nevybouřenosti, či projevem neurózy nebo specifického komplexu. (Sociologická encyklopedie, 2020) Psycholog nebo psychiatr může oběti výrazně pomoci

toto překonat. I v případě, že se u oběti projeví protipól, tedy frigidita, je tento odborník nápomocen.

2.7 Sexuální zneužívání v beletrii

Téma sexuálního zneužívání se v průběhu let samozřejmě dostalo i do beletrie, kde jsou otřesné zážitky vyprávěny jako příběh pro čtenáře. Dle našeho názoru ze všech knih s tímto tématem vystupují dvě velice autentické, jejichž autorky v dětství na vlastní kůži zažily zneužívání ze strany svých otců. Tato literatura může každému přiblížit, co pro dítě znamená takové ubližování ze strany někoho, kdo by pro ně měl přitom znamenat největší oporu v životě.

První z knih se jmenuje *Tati, prosím ne!* a napsala ji Barbara Naughton. Příběh se odehrál v irské Kinvaře, v úplné rodině, kterou tvořila matka, otec a pět dětí. Prostřední Barbara se jako jediná stala obětí svého násilnického otce. Poprvé ji znásilnil, když jí bylo osm let, a se zneužíváním nepřestal až do doby, kdy Barbara dosáhla devatenácti a konečně ho udala. Otec byl celkově násilnický, sadistický člověk, který dělal peklo celé rodině. Svou manželku a matku svých dětí bil tak, že byla v nemocnici téměř stálým hostem, a ani zbylé děti nebyly ušetřeny týrání. Navíc všechny štvál proti sobě, a když Barbaru zneužíval, často byl pod vlivem alkoholu a tím pádem velmi hrubý. Barbara ho nenáviděla, ale snášela znásilňování z jednoho důvodu – otec vyhrožoval, že pokud něco řekne, ublíží i jejím sourozencům. Postupem času ji přesvědčil, že jejich chování je běžné a že to tak dělají všichni otcové se svými dcerami. Nakonec ho dívka udala, a přestála všechny soudní tahanice. Knihu vydala na své vlastní náklady, a dodnes je výraznou aktivistkou v oblasti pomoci sexuálně zneužívaným dětem v Irsku. (Barbara Naughton, 2008)

Druhou knihou je *Bylo mi dvanáct let* od Natálie Schweighofferové. Příběh pochází z Francie, a je podobný tomu Barbařinu. Natáliin otec se neštítel ničeho. Znásilňoval svou dceru pět let, třeba v koupelně na pračce, zatímco její matka v kuchyni vařila večeři. Vyhrožoval Natálii, že o tom nesmí nikomu říct. Začalo to naprosto zvráceně – Natálie si našla přítele. V jejích dvanácti se jednalo o vztah, kdy se drželi za ruce a chodili spolu na tenis, Natáliin otec z toho nicméně nabyl dojmu, že mu dceru někdo krade. Když se bránila, vyhrožoval, že kvůli ní odejde a nechá rodinu nezajištěnou, nebo že ublíží její mladší sestře. Natálie se svým otcem dokonce v šestnácti letech otěhotněla, ale přinutil ji jít na potrat a celé to navlékl tak, že vinným byl Bruno, přítel Natálie, se kterým v té době po-

hlavní styk neměla. Nakonec se přiznala své tetě a v procesu vyšetřování nevěřicně poslouchala svého otce, jak přede všemi vykládá, že jeho dcera lže. Usvědčila jej paradoxně jeho vlastní lež – na penisu měl vytetované pikové eso a tvrdil, že Natálie ho nikdy neviděla. Ona si na něj však vzpomněla, a tím nad svým otcem definitivně podepsala rozsudek. Byl odsouzen ke 12 rokům vězení. (Natálie Schweighofferová, 1989)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

3.1 Výzkumný problém

Problematikou sexuálního zneužívání jsme se zabývali z důvodu velmi častého tabuizování tohoto tématu. Počet obětí nebude nikdy znám přesně, protože spousta z nich čin neohlásí. Ze statistik Dětského krizového centra za rok 2018 nicméně vyplývá, že 45 % všech konzultací v rámci ambulantních služeb se týkalo právě sexuálního zneužívání. Do přímé péče DKC přivedlo sexuální zneužívání 113 klientů, z toho 19 % chlapců a 81 % dívek. Z těchto 113 dětí bylo nejméně 40 % zneužíváno penetrační formou. Nejhorším údajem je ten, že 11 dětí muselo tyto útrapy od svých nejbližších snášet déle než 5 let. (Dětské krizové centrum, 2018)

Jisté je, že všechny oběti sexuálního zneužívání jsou tímto činem navždy poznamenány. U oběti může například propuknout psychická porucha, může se chovat promiskuitně, nebo naopak naprosto odmítat sexuální styk.

Dosavadní výzkumy prováděné na téma sexuálního zneužívání dětí se soustředily spíše na kazuistiku, a nezabývaly se osobními pocity, postoji a názory sexuálně zneužívaných dětí. I proto jsme se rozhodli vést výzkum právě tímto směrem, s výzkumným souborem žen, které byly v minulosti zneužívány. Samotný systém je konstruován zejména pro ně, a jejich názor by měl být ten nejdůležitější. Zvolili jsme kvalitativní pojetí výzkumného šetření, protože nám jde o podrobný vhled do problematiky, kterého lze docílit právě rozhovorem.

Teoretická část bakalářské práce popisuje syndrom CAN, průběh samotného procesu vyšetřování a systém pomoci, jenž je dostupný v ČR. Praktická část je zaměřena na osobní zkušenosti obětí sexuálního zneužívání v dětském věku s tímto systémem a jeho možné nedostatky. Byl zvolen kvalitativní výzkum.

3.2 Výzkumné cíle

Ve výzkumu se budeme věnovat retrospektivnímu pohledu dětských obětí sexuálního zneužívání na systém pomoci těmto dětem v ČR. Ve většině výzkumů na téma sexuálního zneužívání dětí nalézáme spíše kazuistiku, proto jsme se rozhodli vést výzkum směrem rozhovorů. Ty jsou v našem případě anonymní, bez nutnosti styku výzkumníka s respondentem tváří v tvář. Chápeme obavy z prozrazení identity.

Hlavním výzkumným cílem je zjistit pohled obětí sexuálního zneužívání v dětském věku na systém pomoci v ČR. V souladu s tímto cílem jsme si stanovili **dílčí výzkumné cíle**, a to:

- Zjistit průběh sexuálního zneužívání v konkrétním případě.
- Popsat průběh odhalení sexuálního zneužívání.
- Charakterizovat průběh pomoci po nahlášení sexuálního zneužívání příslušným orgánům.
- Zjistit nedostatky v systému pomoci ze strany oběti.

3.3 Výzkumné otázky

Na základě stanoveného výzkumné cíle jsme si formulovali výzkumné otázky, jejichž prostřednictvím provedeme v souladu s výzkumnými cíli výzkum.

Za hlavní výzkumnou otázku pokládáme:

Jaký je pohled oběti sexuálního zneužívání v dětském věku na systém pomoci těmto obětem v ČR?

Na základě této hlavní výzkumné otázky jsme formulovali dílčí výzkumné otázky:

- Jakým způsobem docházelo k sexuálnímu zneužívání v konkrétním případě?
- Jaká pomoc byla oběti nabídnuta po nahlášení sexuálního zneužívání příslušným orgánům a jaký průběh měla tato pomoc?
- Jaké nedostatky systému pomoci respondentky uvádí?
- Jak lze systém pomoci z pohledu oběti sexuálního zneužívání vylepšit?

3.4 Otázky do rozhovoru

1. Kdy poprvé došlo k překročení hranice v intimitě s člověkem, který vás zneužíval?
2. Jak dlouho vás v té době znal?
3. Stáhl se poté, co jste se začala bránit, nebo použil jinou taktiku? (vyhrožování, domluvy,...)
4. Jak dlouho trvalo zneužívání ve vašem případě?
5. Jaké formy zneužívání pachatel využíval?
6. Kdo byl první osobou, které jste se rozhodla svěřit?
7. Kdy došlo ke zlomovému okamžiku, ve kterém jste se rozhodla nahlásit případ?

8. Jak se ke kauze po ohlášení postavila vaše rodina?
9. Jak dlouhý trest dostal pachatel?
10. Popište prosím pocity, které jste měla při výsleších.
11. Jak váš případ postupoval dál?
12. Kdy bylo vyšetřování vašeho případu ukončeno?
13. Jaká vám byla nabídnuta pomoc bezprostředně po ohlášení?
14. Přišlo vám použití panenek Jája a Pája dostačující? Rozviňte prosím své myšlenky.
15. Jakou formu pomoci jste uvítala nejvíce?
16. Uveďte prosím váš pohled na systém pomoci sexuálně zneužívaným dětem, který je v České republice dostupný.
17. Popište prosím případné nedostatky tohoto systému z vašeho pohledu.
18. Jak by mohl být současný systém vylepšen?

3.5 Strategie výzkumu

S ohledem na téma bakalářské práce a předchozí výzkumy jemu věnované byl zvolen kvalitativní výzkum. Výzkum je zaměřen na to, jak konkrétní oběti sexuálního zneužívání v dětském věku s odstupem času vnímají systém pomoci v ČR. Vzhledem k citlivosti tématu a zvoleného kvalitativního výzkumu můžeme předpokládat, že rozhovory budou velmi emocionálně vypjaté. Dá se také očekávat, že ač se na tyto události nedá v životě zapomenout, vzpomínání se uskutečňuje s určitým časovým odstupem, takže rozhovory mohou být trochu zkreslené. Počítat musíme také s časovou náročností sběru dat a analýzy těchto dat.

3.6 Metoda sběru dat

Pro sběr dat výzkumného šetření byla zvolena forma polostrukturovaného rozhovoru. Sestavili jsme si otázky, pomocí nichž jsme následně získali data. S těmito daty jsme poté zkoumali výzkumné cíle. Vzhledem k závažnosti tématu jsme se při rozhovoru nedrželi striktně scénáře otázek, ale nechali jsme je volně plynout, popřípadě jsme je upravili dle psychického rozpoložení klienta.

3.7 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří ženy, které byly jako děti sexuálně zneužívány svým příbuzným. Z důvodu zachování anonymity není zveřejněno jejich jméno ani místo bydliště. Výzkumný soubor je sestaven ze čtyř žen ve věku 22, 21, 27 a 22 let. Rozhovory byly vedeny online.

Výzkumný soubor byl zvolen záměrným výběrem na základě následujících kritérií:

1. Respondentky jsou ženy.
2. Zneužívání u respondentky probíhalo v časovém horizontu nejméně dvou let.
3. Respondentka byla zneužívána blízkým rodinným příslušníkem.
4. Ostatní členové rodiny o zneužívání nevěděli (do doby nahlášení).
5. Od nahlášení případu uběhlo nejméně 5 let.
6. Respondentky jsou dospělé.

Rozhodli jsme se oslovit pouze ženy. Případy sexuálního zneužívání chlapců jsou také známy, nicméně je jich méně než těch dívkách. Zároveň je ochota chlapců a mužů mluvit o tak traumatických událostech ještě menší než u žen. Nebyli jsme si jisti, zda by se nám vůbec povedlo takového muže oslovit. I z těchto důvodů jsme se omezili pouze na ženské pohlaví.

Tabulka 1 Základní údaje o výzkumném souboru

Respondentka	Věk	Doba uplynutá od nahlášení	Vztah pachatele k oběti
L.	21 let	6 let	Vlastní otec
K.	22 let	5 let	Otčím
M.	27 let	12 let	Vlastní strýc
T.	22 let	10 let	Matčín druhý manžel

3.8 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován se čtyřmi respondentkami, které byly v minulosti sexuálně zneužívány a případ ohlásily na Policii ČR. Respondentky jsme požádali o možnost uskutečnění rozhovorů s tím, že jejich odpovědi budou zveřejněny v této bakalářské práci. Všechny se zveřejněním souhlasily. Respondentky byly předem obeznámeny s tématem práce a účelem výzkumného šetření.

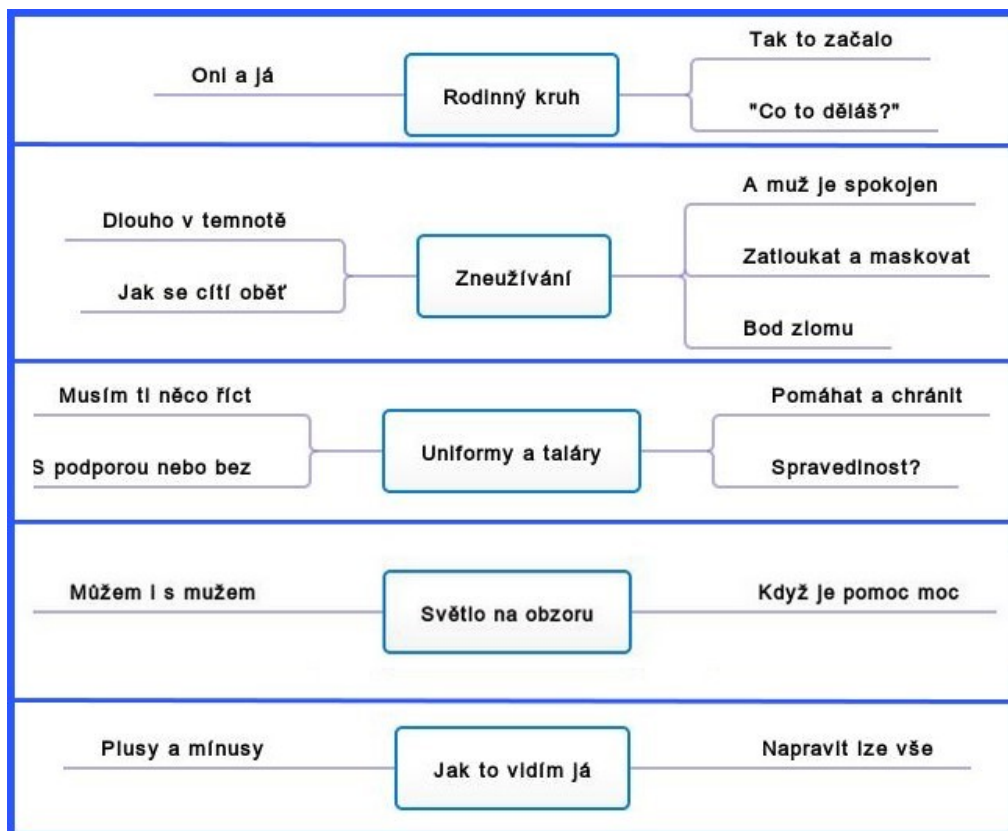
Z důvodu velice citlivého tématu byly respondentkám nabídnuty dvě možnosti provedení rozhovoru – osobně, nebo online přes sociální síť, na které jsou jak respondentky, tak výzkumník zaregistrováni. Tři požádaly o uskutečnění rozhovoru online formou. Poslední respondentka byla ochotná se sejít, nicméně z důvodu celosvětové pandemie jsme i s ní rozhovor uskutečňovali online.

První respondentka nám dodala výpověď psanou jako souvislý text ještě dříve, než došlo k samotnému uskutečnění rozhovoru. Toto bylo konzultováno s vedoucí bakalářské práce, a vzhledem k faktu, že ve výpovědi byly obsažené odpovědi na drtivou většinu otázek našeho polostrukturovaného rozhovoru, byla tato ponechána beze změny. Další tři rozhovory již proběhly standardním způsobem. Vzhledem k tomu, že respondentky zůstávaly doma, v přirozeném prostředí, kde se cítí pohodlně, byly i rozhovory vedeny v uvolněné atmosféře, pokud takto můžeme nazvat internetovou komunikaci. Odpovědi každé z respondentek se mírně lišily, a to dle průběhu případu a také dle doby, která uběhla od jeho uzavření. Rozhovory trvaly v průměru 40-60 minut. Pro zachování autentičnosti respondentek jsou rozhovory ponechány v nezměněném formátu, se všemi pravopisnými i gramatickými chybami.

4 ANALÝZA ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ

V této kapitole se budeme věnovat analýze údajů, které jsme získali z polostrukturovaných rozhovorů s respondentkami. Při analýze, pro niž jsme zvolili otevřené kódování, jsme postupovali podle Švaříčka a Šed'ové (2007, s. 211). Ti popisují metodu otevřeného kódování jako rozebrání jednotlivých částí rozhovoru. Těmto částem jsou posléze přiřazeny nové názvy, tedy kódy. Kódem může být slovo, sekvence slov, věta, nebo i celý odstavec. Poté, co jsme takto kodovali všechny rozhovory jsme si jednotlivé kódy přiřadili k jednotlivým kategoriím. Kategorie byly vytvořeny dle dílčích otázek naší práce.

Obrázek 1 Schéma kategorií a kódů

4.1 Rodinný kruh

Do této kategorie jsme shrnuli rodinné pozadí, ve kterém respondentka žila. Jsou zde popsány vztahy mezi členy rodiny, jaký vztah měla respondentka k pachateli, jak dlouho jej znala, nebo co si vybavuje jako první překročení hranice intimity.

Do kategorie Rodinný kruh jsme zařadili kódy: oni a já; tak to začalo; „Co to děláš?“

Rodinné pozadí každé z respondentek je velmi odlišné - od despotického otce až po de facto idylický vztah s nevlastním otcem, který kazil jen jeden ‚malý‘ detail – právě tento skvělý otec svou nevlastní dceru tři roky zneužíval. To, že se kvůli tomu cítil špatně, rozhodně není omluvou pro jeho činy. Dále se také v rozhovorech setkáváme s pachateli, kteří jsou si naprosto jisti, že to oni budou mít podporu, pokud se čin dostane na světlo, a nikoliv respondentky – oběti. Respondentka L. ve své výpovědi zmiňuje hned na začátku: „*Spíš se prostě choval jak pán tvorstva, všechno muselo být podle něj, to, jak budou na stole poskládané ovladače, nebo jaká se bude používat utěrka, nebo i co si obleče mamka nebo já do práce a do školy, a když to nebylo podle něho, tak se buď vztekal, nebo šel ven a přišel přiopilý a pak stejně zas hulákal...*“ Zde vidíme, že určitý předpoklad ke kriminálnímu chování už v rodině byl a že otec v sobě už základ agresivity nesl delší dobu. Naopak, respondentka M. popisuje soužití s pachatelem jako vzpruhu pro vztah jejich rodičů: „*Je fakt, že moji rodiče se předtím, než se k nám nastěhoval, docela hádali, a příchod někoho jiného jim nesjíš pomohl, takže ty hádky přestaly, a rodiče strýce naprosto zbožňovali.*“ I způsob, jakým sexuální zneužívání začalo, se u každé respondentky velmi liší. Nejvíce nás šokovala promyšlenost celého činu otčima respondentky K., která uvádí: „*Nebyl tam [na chatovacím portále] samozřejmě za sebe, ale našel si mě tam a začali jsme si psát. Bylo mi v té době čerstvě čtrnáct. Psali jsme si asi půl roku. Posílal mi i tzv. dick pics, obrázky přirození, ale nikdy ne obličej. Přišlo mi to docela vtipné, dokud jednou nepřišel do pokoje nahý.*“ První narušení vlastní intimity popisuje L. jako teoreticky nevinný, ale předem promyšlený incident: „*Řekl, že pro mě má ještě jeden dárek, to jsem se úplně zaradovala, že na mě nezapomněl, protože dárky vždycky kupovala jen mamka, jakože od obou. A on že si to mám najít a ukazoval si na kapsu kraťasů, takže jsem šla rovnou, a dala jsem do té kapsy ruku. A prostě jsem mu šáhla na jeho to. Penis. Úplně si pamatuju, jak jsem ucukla, a on tam dal taky ruku a omluvil se mi, že tam má asi díru, a že si nevšiml a z druhé kapsy vytáhl podprsenku.*“ Ze všech čtyř respondentek to byl pouze případ M., u které došlo na sexuální styk hned poprvé. T. říká: „*Říkal tomu hraní. Přišel ke mně do pokoje, hráli jsme si, a pak odešel. Neměl potřebu mi vyhrožovat, protože jsem se absolutně nebránila.*“ Jediná T. v rozhovoru uvedla, že její otčím chápal zvrácenost toho, co dělal, a dodala, že je jí ho vlastně líto. „*Jednou jsem řekla, že to řeknu mamce, ale nevyhrožoval. Spíš se hrozně lekl, a začal koktat, že to nemám říkat mamce, že ona už těmhle hrám nebude rozumět.*“

4.2 Zneužívání

Kategorie Zneužívání obsahuje celkem pět kódů. Zaměřují se na samotné sexuální zneužívání v jednotlivých případech, přesněji na délku, pocity respondentek v průběhu, na pocity pachatele tak, jak si je interpretují respondentky, na viditelné následky, které na nich zůstávaly, a také na situaci nebo moment, kdy se rozhodly vyjít s pravdou ven.

Do kategorie Zneužívání jsme zařadili kódy: dlouho v temnotě; jak se cítí oběť; a muž je spokojen; zatloukat a maskovat; bod zlomu

Všechny účastnice výzkumu mají za sebou období temnoty, které bylo bohužel nejméně dvouleté. Nejdéle musela útrapy ve vlastním domově snášet L.: *„Já vlastně sama sebe nechápu, proč jsem si to nechala líbit tak dlouho. Trvalo to skoro čtyři roky a teď mi ta délka zní úplně šíleně.“* M. a K. byly zneužívány 2, respektive 2, 5 roku. Poslední respondentka T. si není jistá, jak dlouho otčím ubližoval jí. Ve své výpovědi přesně uvádí: *„Chodil si za mnou ‘hrát’ tři roky. Ale na klasické zneužití došlo vlastně až ten poslední rok, takže dejme tomu, že to byl rok.“* Vzhledem k tomu, že i bezkontaktní sexuální zneužívání je stále zneužívání, rádi bychom uvedli, že celý případ skutečně trval tři roky.

Zřejmě každý si dokáže alespoň přibližně představit, jak se cítí pubertální dívka, které ubližuje jeden z nejbližších lidí tím nejzvrácenějším způsobem. Když jsme se na toto téma zeptali respondentek, nejčastější odpovědí byl strach. Strach z nátlaku, který na ně pachatelé vyvíjeli, z toho, co se stane, když vyjdou s pravdou ven, z toho, že pachatel začne ubližovat i jejich milovaným. L. uvádí: *„Škrábla jsem ho do obličeje, docela dost, ale chytil mě pod krkem a řekl, že jestli se budu bránit a že jestli ještě jednou tohle udělám, tak mě i mamku bude denně mlátit tak dlouho, dokud nám nezláme všechny kosti v těle. Strašně jsem se bála a nechala jsem ho to dělat.“* V jedné větě tak popisuje vlastně vše. Potřebu se bránit, ale zároveň chránit svou matku a strach z celé situace. V pokračování rozhovoru poté sděluje, že v momentě, kdy její otec zjistil, že se nebrání, ve svém jednání ještě přitvrdil. I K. se pokoušela bránit, ale tím jen podpořila pachatelovu touhu ji ovládnout. *„Byl hodně agresivní. Byl to klasický sex a musela jsem mu taky dělat dobře, jak tomu říkal.“*

Zatímco dívky, ještě napůl děti, trpěly, pachatelé si své počínání užívali. Mimo rozhovor nám bylo sděleno, že jeden z nich si dokonce natáčel videa sexuálního styku, ale později je smazal ze strachu, že bude obviněn z přechovávání dětské pornografie (tato informace je uveřejněna s dodatečným souhlasem respondentky). Často také byli muži agresivní, jen aby dosáhli vlastního uspokojení. *„Jeho slova vždycky byla „ojedu tě jako děvku.“ Takže*

takovou formu. Prostě mě znásilnil, protože jsem to nikdy nechtěla a šel. Nikdy jsem mu nohy poslušně neroztáhla. I když si teď zpětně myslím, že to bylo přesně to, co ho na tom celém vzrušovalo nejvíc, že se mnou musí bojovat. Možná, že kdybych mu dala dobrovolně, ztratil by o mě zájem. Ale to je možná, na to už naštěstí nikdy nepřijdu,“ popsala respondentka M. chování svého strýce.

Násilné chování za sebou bohužel zanechává stopy. Některé jizvy nelze vidět, protože jsou ukryté hluboko v každém zneužívaném nebo týraném dítěti, a nikdy nezmizí. Pak tu ale jsou ty fyzické, viditelné. Zřejmě v každém jednom případě, který patří do syndromu CAN, přijde na řadu skrývání a zatloukání. Opět je zde přítomen strach, že někdo z okolí oběti odhalí pravý původ modřin a ran. Právě fyzické známky zneužívání byly důvodem odhalení případu u L. *„A já se koupala se sestřenkou v bazénu na zahradě. [...] A viděla modřiny na stehnech a dole na zádech, od fotra. Když pak sestřenka šla spát, tak se mě na to teda zeptala.“* Také K. uvádí, že postupem času vyvinula vlastní systém skrývání těch nejviditelnějších šrámů. *„Měla jsem modřiny, takže jsem skoro pořád nosila tričko s dlouhým rukávem a dlouhé kalhoty. Několikrát mě taky zranil dole.“* M. poskytla hned dva příklady, jak vše skrývala: *„Kdybych pětkrát do týdne tvrdila, že jsem spadla ze schodů, taky by mi ve škole nevěřili. Na rukách jsem modřiny maskovala makeupem, nakoupila si spoustu věcí s dlouhým rukávem a tvrdila jsem, že je mi zima. Hodně jsem zhubla, takže mě někdo dokonce nařkl z anorexie. Pak už jsem jen odpovídala, že ani nevím, kde jsem ty rány vzala.“* Druhým příkladem je zkušenost od lékařky, kterou musela navštívit. *„Jednou mě dokonce dole tak zrychtoval, že jsem krvácela dva dny v kuse, a musela jsem k doktorovi. Tam se mě samozřejmě ptali, co se mi stalo, tak jsem lhala, že jsem spadla na kole a narazila se na sic. Nevěřili mi to. Už jsem nebyla panna a doktorka to chtěla nahlásit, protože mi ještě nebylo patnáct, ale doslova jsem před ní klečela na kolenou, ať to nikde neříká.“* Pokud by tehdy lékařka dodržela ohlašovací povinnost a případ by se začal vyšetřovat, mohlo dojít k ukončení podstatně dříve. Bohužel však v České republice často dochází k zatajování skutečností jak oběťmi, tak rodinnými příslušníky a evidentně i lékaři. Respondentek jsme se také zeptali na okamžik, který je přiměl o zneužívání někomu říct. Takzvaný bod zlomu přišel u každé dívky jindy a v jiné situaci, ale myšlenka byla stejná: tohle musí skončit. T. se jako jediná trochu vymyká, protože zneužívání neohlásila sama. V jejím případě byla s otčímem přistižena matkou. *„Nikommu jsem se nesvěřila, nějak jsem neviděla důvod, ale jednou nás v pokoji objevila mamka. Bylo to jak z filmu. Stála ve dveřích a koukala na nás, a my koukali na ni.“* Právě T. je ze všech čtyř respondentek nejvíce

odlišná. K pachateli necítí téměř žádnou zášť a je jí ho líto, a to i přes to, že ji začal zneužívat ve velmi nízkém věku, a i přes svou odlišnou sexuální orientaci. M. označuje za bod zlomu moment, kdy si uvědomila, že její strýc s ní má sexuální styk ve stejném momentě jako její rodiče ve vedlejší místnosti. *„Když mě jednou znásilnil, zatímco rodiče byli v koupelně, která je vedle mého pokoje z druhé strany. Vlastně tam dělali to samé, co my. Z toho se mi udělalo vyloženě zle, ještě víc, než se mi z něj dělalo normálně. Druhý den jsem nešla do školy, ale na policii.“* K. paradoxně přiměla k nahlášení případu nedůvěra matky, již se jako první svěřila, a výsměch otčíma, který ji následně znovu znásilnil. *„Neměly jsme spolu zrovna ukázkový vztah, ale když už jsem si myslela že zešlím, šla jsem za ní. Ale dopadlo to přesně tak jak říkal otčím, nevěřila mi ani slovo, seřvala mě a zbila. Otčímovi to samozřejmě řekla a on se mi v noci vysmál a znovu mě znásilnil. [...] Když jsem pochopila, že doma mi nepomůžou, a že musím jít přes nějakou jinou cestu, jak to ukončit. Hned druhý den jsem šla na policajty.“*

4.3 Uniformy a taláry

V kategorii s názvem Uniformy a taláry se zabýváme postojem blízké rodiny respondentek k případu sexuálního zneužívání. V zásadě nastane po sdělení tohoto činu panika, protože nikdo nepředpokládá, že by se něco takového mohlo dít právě v jejich rodině. Dále už záleží na důvěře. Pokud má zneužívaná osoba zastání v rodině, lze vše zvládat lépe. Nicméně se bohužel setkáváme i s případy, kdy je dívka oběť obviňována a pachatel bráněn. V takových rodinách je většinou velmi těžké přečkat do dospělosti a státní orgány se snaží oběti pomoci tak, aby měla bezpečné útočiště, i kdyby to mělo znamenat odloučení od rodiny. Zaměřujeme se také na průběh výslechů na policii a celkový průběh vyšetřování. Z odpovědí lze vyčíst, že všechny respondentky si přály jediné – aby pachatel šel ‚sedět‘ a ony mohly začít žít normální život.

Do kategorie Uniformy a taláry jsme zařadili kódy: musím ti něco říct; s podporou nebo bez; pomáhat a chránit; spravedlnost?

Komu se svěřit, že ten muž, kterého všichni denně potkávají u snídaně nebo u večere, a který se tváří, že je vzornou hlavou rodiny nebo ukázkovým členem rodinného klanu, je ve skutečnosti tyran? Takovou otázku si položila každá z našich respondentek a každá si na ni odpověděla jinak. Odpovědí je mnoho, ale ne každá je správná. Nedovedeme si představit, v jakém obrovském každodenním stresu respondentky žily. V takové situaci je přetěžké

rozhodnout se, komu se svěřit. Z toho, co nám respondentky svěřily, vyplývá, že opravdu hledaly tu nejbližší osobu, tedy matku nebo babičku, pokud si náznaků někdo nevšiml sám. Bohužel ani u matek a babiček nebyla reakce vždy pozitivní. Nejhůře se k situaci postavila rodina M. M. se rozhodla svěřit babičce, protože ta svého syna, který později začal M. zneužívat, vyhodila z domu. Tehdy se jí dostalo podpory, nicméně když se skutečnost dozvěděli i rodiče, karty se obrátily. *„Rodiče mi nevěřili, a babička, která mě na poprvé utěšovala a říkala, jak je hrozné, co vychovala, taky otočila, a prohlásila, že lžu. Nevěřil mi nikdo, a on se mi nepokrytě smál do obličeje.“* Respondentka poté ještě 2 roky bydlela s rodiči, avšak jejich vztahy jsou nejspíše už navždy pošramocené. Právě důvěra je základním stavebním kamenem pro nahlášení. Jak v rodině, tak i na policii, u lékaře, u psychologa – kdekoliv, kam se může oběť obrátit. V předešlé kategorii jsme již zmiňovali, jakou reakci měla matka K., ale tady má příběh víceméně šťastný konec – babička zde fungovala skvěle. *„Ptali se [policie], jestli mám kam jít, abych se nevracela do jednoho bytu s ním, tak že by mi zajistili místo v dětském krizovém centru nebo tak nějak, ale napadla mě ta babička. Volala jí přímo za policajtkou a všechno jí vysvětlila. Babička bydlí padesát kilometrů od nás, ale hned sedla do auta a dojela si pro mě. Za to jsem ráda, protože si moc neumím představit být někde s nějakýma cizíma holkama a celkově lidma.“*

Nejen při volbě, komu se svěřit, je důležitá neustálá podpora. Velmi často pachatelé využijí velké moci obyčejných slov a vnutí svým obětem myšlenku, že si za vše vlastně můžou samy a že je to jejich vina. Pak už je velice jednoduché s nimi manipulovat, obviňovat je a ubližovat jim, i když už nemohou fyzicky. Zároveň umí tito lidé většinou velmi dobře manipulovat i se svým okolím. Pokud je případ už jednou šetřený, chtělo by se až říci že je přímo povinnost blízkých oběti podporovat ji v průběhu vyšetřování, ale i po něm a nikdy ani slůvkem nedat najevo, že nemá důvěru a podporu. M. se setkala s opakem. *„Rodiče mi nikdy neodpustili, že jsem udala strýce, protože s kýmkoliv z naší rodiny přestal komunikovat. Do dnes mi nevěří, a když jsem se ptala babičky, proč mě nepodržela, odpověděla mi, že nechtěla v rodině dělat rozbroje. Neměla jsem v nich žádnou oporu a doma jsem se dusila.“* Toto jednání její vlastní rodiny vedlo k nejhoršímu možnému vyústění celé kauzy – M. trestní oznámení stáhla a prohlásila, že si celé obvinění vymyslela. Policie má v takovém případě bohužel svázané ruce. Jiné důkazy než údajně lživá výpověď M. prozatím neexistovaly, a tak byl případ uzavřen a pachatel nebyl nikdy potrestán. Můžeme se jen dohadovat, kolik podobných dětí, které buď oznámení stáhly, nebo jej vůbec nepodaly, se v ČR vyskytuje.

Pokud se případ skutečně dostane do fáze vyšetřování, prvním bodem je výslech na policii. Z odpovědí respondentek jsme pochopili, že první výslech se v jejich případech odehrál ihned po ohlášení sexuálního zneužívání. Každá respondentka mluvila s policistkou - ženou, a ve většině případů byl přítomen i psycholog. Kromě M., která oznámení stáhla hned po prvním výslechu, jich zbylé respondentky absolvovaly několik. „...*když se to točilo pořád dokola a dokola, tak už mi z toho bylo dost špatně. Pořád jsem viděla jeho ksicht před očima a ty další výslechy už byly strašně nepříjemné, byli tam i chlapi,*“ zmiňuje K., že neustálé vyptávání se na ty samé věci, na které by nejraději zapomněla, jí rozhodně nepomáhalo. T. se vyjádřila ještě jasněji: „*Bylo ještě pár výslechů, ale ty už se nelíbily ani mamce, protože to pořád točili dokola. Pak jsem si našla, že tomu říkají sekundární viktimizace. Souhlasila s tím i psycholožka, která se toho účastnila, takže dohromady byly asi 4 výslechy.*“ Sekundární viktimizace je jev, kdy se oběť stává obětí znovu a znovu, právě kvůli vlivu vyšetřovatelů a jejich otázek, které tuto osobu nutí nepříjemné zážitky prožívat znovu. Zároveň sem spadají i sugestivně položené otázky a nevhodné komentování situace jako např. „*A jsi si jistá, že to bylo takto?*“, „*Nevymýšlíš si náhodou?*“, „*Teď určitě lžeš!*“ a podobné. Důležitou součástí výslechů sexuálního zneužívání v dětském věku jsou i anatomické panenky Jája a Pája. Na těchto panenkách mají děti mladší patnácti let šanci ukázat, co jim bylo prováděno a v jakých polohách. Dle odpovědi K. je nicméně zřejmé, že panenky mohou použít i lidé starší patnácti let. „*Na ty panenky jsem už byla stará, používají se jen do patnácti let, ale ta policajtko mi nabídla, že pokud chci, přinese je a můžu to ukázat na nich abych nebyla v takovém stresu. [...] Jsem ráda že to nabídli i mě, protože mi z toho vychází že to můžou použít i starší.*“ Děti do čtrnácti let podstupují výslechy v jakési herně, která má simulovat jejich pokojíček a tím pádem tedy i přirozené prostředí dětí. T. ještě nebylo čtrnáct, když se její případ začal vyšetřovat, tudíž do této herny také vstoupila. „*Vzali mě do místnosti, co byla zařízená jako dětský pokoj, byly tam hračky a tak, a tam jsem jim to měla ukázat, co jsme dělali, a jak, a kde. Říkali, že si mám klidně hrát, jestli chci, ale hračky jsou pro děcka, takže já jsem si ani hrát nechtěla.*“

Soudní proces u každé z respondentek trval různě dlouhou dobu, krom M., jejíž případ se k soudu vůbec nedostal. Jen krátce jsme se zeptali, jak dlouhý trest pachatel dostal. Trestní sazba se pohybovala od tří do sedmi let. Dva tresty byly nepodmíněné, a ten nejkratší, tříletý trest byl v polovině ukončen propuštěním na podmínku. Trestní sazba u soulože s dítětem se pohybuje od jednoho do deseti let odnětí svobody, u znásilnění osoby mladší

osmnácti let od tří do deseti let. Je tedy zřejmé, že ani v jednom případě trest nedosáhl horní hranice sazby, naopak v jednom případě byl velmi mírný.

4.4 Světlo na obzoru

Soud je ukončen, pachatel si odpykává trest odnětí svobody za mřížemi věznice, a dívka, která byla několik let uvězněna ve světě, jenž vypadal, že z něj nelze uniknout, je najednou svobodná. Nemusí se bát každého soumraku nebo momentu, kdy bude s agresorem sama doma. Jenže i přes to, že už jí nehrozí reálné fyzické nebezpečí, jedno tu pořád je – to v hlavě.

Do této kategorie jsme zařadili kódy: můžem i s mužem; když je pomoc moc

Jako hlavním bodem pomoci všechny respondentky uvádějí intervenci odborníka z oboru psychiatrie, popřípadě psychologie. Každá z nich se s psychologem setkala už při výsleších, jichž se odborník účastnil, kdyby právě vyslychaná respondentka potřebovala pomoci. Zároveň byly součástí terapie respondentek návštěvy psychologických nebo psychiatrických ambulancí, případně pobyt v psychiatrické léčebně. Překvapilo nás, že K., M. a T. chodily na terapie k muži. Předpokládali jsme totiž, že po hrůzném období života budou mít ke každému, nebo téměř každému, dospělému muži odpor. Jejich odpovědi ale svědčí o opaku, alespoň co se právě psychologů a psychiatrů týče. T. byla ohledně svých terapií lehce kritická. *„Musela jsem chodit k psychiatrovi, ale to mě nebavilo a nelíbilo se mi to. Jakože ten chlap byl v pohodě, nebyl vůbec nepříjemný, čekala jsem, že mi bude každý chlap nepříjemný, ale on byl v pohodě, ale mě nebavilo tam s ním sedět a pořád o tom mluvit, jak se cítím, a co bych mu řekla, kdybych ho teď viděla, a podobné otázky. Prostě k čemu je to dobrý. [...] I když ten psychiatr dostával dobře zapláceno, tak za to bych taky byla milá.“* Naopak M. na svého psychiatra dodnes nedá dopustit, a jak nám sama sdělila mimo rozhovor, byl to právě on, kdo ji vytáhl z osobního dna, a pomohl jí odrazit se zase vzhůru. Dodnes k němu chodí, když má pocit, že nějakou situaci v životě nezvládá. *„Byl to muž, ale v životě jsem nepotkala příjemnějšího a milejšího člověka. Měla jsem k němu absolutní důvěru, a vlastně jsem se do jeho ordinace začínala postupem času i těšit. Uměl člověka naladit na tu správnou vlnu. Ke konci jsem s ním i vtipkovala, že kdyby mu nebylo přes padesát a neměl ženu a tři děti, tak bych si ho snad i vzala.“* Také K. byla za svého psychiatra velice vděčná, protože se stejně jako M. i ona ocitla po skončení zneužívání ve slepé uličce svého života. *„Určitě psychiatr. Špatně se mi to přiznává, ale když to celé*

skončilo, tak jsem začala dělat strašné kraviny. Brala jsem drogy a byla promiskuitní, [...] ale psychiatr mi hrozně pomohl se z tady toho vyhrabat. Měla jsem skvělého chlapa jako psychiatra, což mě vlastně překvapilo, že mi tak rychle sedl, myslela jsem si, že budu víc odtazítá, ale něčím si mě získal. Takže určitě psychiatr. Chodím na sezení doted', i když už k jinému.“ Jediná L. využívala služeb psycholožky – ženy. Její postoj k tomuto druhu pomoci je vlažný. Chodila na sezení rok pravidelně, poté půl roku nepravidelně a pak se rozhodla návštěvy psycholožky ukončit úplně. Nicméně z její výpovědi máme pocit, že se se zneužíváním vyrovnala nejlépe, proto ukončení chápeme. Jak sama říká, už jednoduše neviděla důvod k dalším sezením. „Pak přišlo, že ani ta psycholožka mě už nikam neposouvá, takže jsem tam pak chodila ještě půl roku jen občas, a pak jsem to ukončila úplně. Ona sama mi říkala, že jsem v povaze tvrdá, a že jsem se s tím vyrovnala skvěle, že jsem schopná o tom mluvit a nemám nějaké záseky. Říkala, že to možná dojde později v životě, až budu mít třeba dítě, tak mi z toho může přeskočit. Tak to neřekla, ale podstata je ta samá.“ L. také se svou matkou chodila na rodinnou terapii. V rozhovoru se vyjádřila pouze tak, že na ni „musely“ chodit, nicméně víme, že tato terapie byla podle ní naprosto k ničemu a že její matka byla ve stresu vždy, když se blížil další termín. Vrátime se ještě ke K., která absolvovala i krátký pobyt na psychiatrii. Zmiňuje z něj hlavně nekompetentního zaměstnance. „Takového jsem měla na psychiatrii, kde jsem chvíli byla. Vůbec nevím, jak tam mohl pracovat, byl hrozně necitlivý, a místo pomoci jen otvíral ty rány hlouběji a hlouběji. Vrtají se v tom všichni a pořád a není to příjemné, ale postupem času zjistíte, že to k něčemu bylo, ale tenhle byl úplně jiné kafe.“ Dodatečně, několik dní po skončení rozhovoru, jsme se K. zeptali, zda by nám mohla říci o chování tohoto člověka víc. Odpověď nás poměrně šokovala. „Byl to mladý kluk, řekla bych mu tak 25. Pracoval tam jako sanitář, rozvážel nám čaj, a takové práce. Jenže u toho měl pořád nějaké průpovídky. Že by ho zajímalo, jak je možný, že jsem byla tak blbá a nikomu nic neřekla, a jestli jsem si to náhodou nenechala dělat tak dlouho, protože se mi to líbilo. Potom nastoupil s tím, že bych vlastně měla být ráda, že mám první sexuální zkušenost za sebou brzo, a s někým zkušeným. Mluvila jsem i s jednou holkou, co na oddělení byla se mnou kvůli podobné věci, a jí říkal to samé. Nakonec jsme si stěžovaly primárce, a myslím, že dva dny na to už tam nebyl.“

Z těchto odpovědí je zřejmé, že stejně jako policejní a soudní výslechy provádějí odborníci, i u následné pomoci obětem sexuální zneužívání je více než nutné, aby pomáhali kvalifikovaní, proškolení lidé. Je také velmi důležité vnímat pocity oběti. Prožila něco, co si nikdo z nás vůbec nechce představit, a může mít potřebu vyměnit několik psychologů nebo

psychiatrů, než najde toho, kterému může věřit a se kterým se necítí špatně. Jak název kódu napovídá, mnohokrát není důležité, zda je to muž, či žena. Skutečně důležitý je jen pocit bezpečí, a kvalita služeb.

Na případu T. se ukázalo, že snaha pomoci je někdy až příliš urputná. Vzhledem k jejímu nízkému věku v době zneužívání se o jejich rodinu přirozeně začal zajímat i OSPOD. Pracovnice tohoto orgánu ale zjevně postrádala jakoukoliv schopnost empatie. Samozřejmě, že nejtěžší situací procházela T., ale toto období muselo být nesmírně těžké i pro její matku, která denně usínala vedle někoho, kdo zneužíval její jediné dítě. Očekávali bychom, že sociální pracovnice bude chápat vážnost situace, avšak opak byl pravdou. Během návštěv v rodině na matku T. verbálně útočila, shazovala ji, a údajně do zpráv o šetření v rodině psala věci, které nebyly pravdou. Takové zásahy už opravdu nejsou pomocí, nýbrž spíše dalším utrpením. T. sama se k pracovníci OSPODu vyjadřuje takto: *„Na druhou stranu tam ale byl OSPOD, protože to bylo nějaké zanedbání péče, nebo co. Ta paní z toho OSPODU byla hrozně nepříjemná, jak na mamku, tak, i na mě. Byla to taková herdekbaba, která působila nepříjemně už na pohled. Mluvila hrozně nahlas a furt se mračila, vůbec nebyla hodná, dost jsem se jí poprvé bála, pak už mě jenom vytáčela. Asi si myslela, že to neslyším, ale jednou na mamku vyloženě řvala, že je špatná matka a že kdyby mohla, dá mě do děčáku. [...] přehazovali si mě (policie) s OSPODEM a psychiatry jak horkou bramborou. Mamku na OSPODU hodně potahovali, že si toho musela všimnout, jestli ho náhodou nekryla nebo mu rovnou neřekla, ať to udělá a tak...“* Zde bychom rádi uvedli, že odpovědi T. jsou viditelně citově zabarveny. Nemyslíme si, že by sociálně pracovnice OSPOD mohla vyslovit takové soudy. I pomoc, která přichází od rodiny, může být občas až moc. T. říká, že zhruba polovina její rodiny stála pevně na její a matčině straně, druhá polovina pak matku obviňovala. Bohužel to pro ně bylo až příliš obtěžující. Všichni přímo zúčastnění si potřebují urovnat myšlenky, smířit se s fakty a uklidnit se, což s neustálými dotazy a útoky není příliš snadné. *„Bylo to docela těžký no, protože půlka rodiny byla zděšená, půlka rodiny mamku nenáviděla, že si ho vzala, všichni mě litovali, chtěli nám pomáhat... Jako to je hezké, ale spíš nás to otravovalo, a chtěli jsme mít klid. Takže stáli za mnou a jeho nenáviděli, ale vlastně mi to vůbec nebylo příjemné.“*

4.5 Jak to vidím já

Zde se zaměříme na samotné hodnocení systému pomoci respondentkami a na návrhy, jak by se tento systém dal vylepšit.

Do této kategorie jsme zařadili kódy: plusy a mínusy; napravit lze vše

Našich respondentek jsme se samozřejmě zeptali na jejich názor na systém pomoci obětem sexuálního zneužívání, který je v České republice dostupný. Jejich názory se značně rozcházel a setkali jsme se jak s pouhou chválou, tak s naprostým odporem ke všemu, co respondentka v rámci pomoci podstoupila. Touto nespokojenou klientkou je T. Její pohled na systém pomoci je následující: „*No, nejvíc jsem uvítala, když už byl konečně konec. [...] Krom těch policajtů, kteří nám fakt chtěli pomoci a jeho, mi přišlo, že to všechny spíš otravuje, nebo že, mamku berou jako tu zlou. Někdy si říkám, že kdyby nás mamka tenkrát nenášla, tak bych vyrostla, přestala bych ho zajímat, a nic by se nemuselo řešit. [...] Přijde mi to hrozně chaotické. [...] A přijde mi, že všechno dlouho trvá. Pokud někdo někoho zneužívá, tak ho mají zavřít, a tím je hotovo. Ne pořád dokola lidi nutit to prožívat. Pamatuju si, že ten psychiatr byl hrozně naštvaný, když jsem mu řekla, že už tam chodit nebudu. Přitom by to snad mělo být moje svobodné rozhodnutí. [...] Chtělo by to nějak ucelit, nebo jak to mám říct, a rozhodně zlepšit přístup lidí. A nenutit ty lidi, kteří zneužíváním prošli, do něčeho, co nechtějí. Já nechtěla, a když mě nutili, měla jsem k tomu ještě větší odpor.*“ Po stoj T. k celé situaci je pro nás poněkud zvláštní. Z jejich odpovědí lze cítit jakousi rozpolcenost. Říká se, že čas otupí nejhorší pocity, ale T. ani tehdy, když byl případ čerstvý, necítila k druhému muži své matky žádnou zášť. Naopak ho u soudu obhajovala. Sex s ním jí nevadil. Dnes má stabilní vztah s přítelkyní, ale nad pachatelem stále přemýšlí a chtěla by se s ním alespoň sejít. On toto ale odmítá s tím, že už T. ublížil až dost. (Tato informace byla zveřejněna s dodatečným souhlasem respondentky.) V jedné odpovědi se můžeme dočíst, že chápe hrůznost sexuálního zneužívání dítěte, ale hned v druhé vyjadřuje své tehdejší pocity – „*nepřišlo mi, že děláme něco špatného.*“ I přes to, že se k systému pomoci nevyjadřuje pozitivně, si myslíme, že by pro ni byla návštěva psychologa nebo psychiatra vhodná, protože v sobě evidentně tuto kapitolu života neuzavřela tak, aby mohla svobodně pokračovat dál. K. bohužel neměla podporu ve své matce, ale zato jí velmi pomohla policie, a to hned po prvním výsledku. Policistka, která jí vyslychala, jí nabízela okamžitou pomoc. „*Ptali se, jestli mám kam jít, abych se nevracela do jednoho bytu s ním, tak že by mi zajistili místo v dětském krizovém centru nebo tak nějak, ale napadla mě ta babička. Volala jí přímo ta policajtko a všechno jí vysvětlila.*“ I dále si systém pomoci chválí, ovšem s jednou výtkou, a to vůči neprofesionálnosti některých zaměstnanců, o které jsme již mluvili v minulé kategorii. „*Záleží to hodně na lidech a jejich přístupu k tomu. Pokud to všechno budou dělat odborníci, tak ten systém je fakt dobrý, ale když se k tomu nacho-*

mýtně nějaký s prominutím debil, který nedokáže pochopit co všechno jsme prožili tak jde celá pomoc do háje. [...] Takže systém máme kvalitní podle mého názoru, ale tu pomoc musí zajišťovat odborníci s chápavým a citlivým přístupem.“ Zároveň si myslí, že pomoc, která je obětí zajištěna, je sice kvalitní, avšak nemá dlouhého trvání, což by se dle jejího názoru mělo změnit. „Přijde mi, že je to hodně krátké. Já nevím, jestli jsem já správně postupovala, ale celková pomoc, co se přesně týkala toho mého případu, trvala okolo roku, myslím tím terapie, psychiatrie a tak, a pak už jsem to musela řešit sama. Kdyby babička neplatila psychiatra i dál, asi by to se mnou bylo teď hodně špatný.“ Jak jsme již zmiňovali, L. se se zneužíváním vyrovnala víceméně sama velmi dobře. Navzdory tomu však do systému pomoci také nahlédla, a defacto jej hodnotí stejně jako K. Je kvalitní, ale přístup některých odborníků není dobrý a ani citlivý. „Podle mě je ten systém pomoci u nás nastavený dobře, ale soudím to jen z mého pohledu člověka, který se s tím prý vyrovnal dost dobře, a nevím, jak sedí trochu křehčím lidem, nebo někomu, kdo zažil ještě něco horšího než já. Možná bych trochu vytkla přístup některých psychologů, protože mi přijde že buď je to nebaví, nebo s tímhle tématem nemají zkušenosti, takže neví, co s námi dělat.“ Tato výtka o nevhodném nebo neodborném přístupu se vlastně táhne všemi rozhovory, které byly uskutečněny. Je zarážející, že i v dnešní době je stále možné narazit na lékaře, zřízence nebo policisty, kteří nemají potřebný profesionální přístup. Zvlášť v případech sexuálního zneužívání nezletilých dětí bychom neočekávali nic jiného, než naprostou otevřenost a empatii každého zainteresovaného člověka. L. ale dodává: „Jinak si fakt myslím, že můžeme být rádi, že máme takovou pomoc tady v ČR.“ M. si dlouho odmítala připustit, že nějakou pomoc vůbec potřebuje, a tak byla opatrná, co se hodnocení systému pomoci týče. „Já sama jsem do toho systému vlastně nepronikla, ale trochu jsem se o to zajímala, protože jsem náhodou potkala holku, která měla podobný příběh, a ta chodila dokonce na nějakou skupinovou terapii. Zvala mě tam taky, ale nešla jsem tam. Já jsem měla jen psychiatra, kterého jsem si našla po vlastní ose, ale podle informací, které jsem si našla, a které mám od té kamarádky si myslím, že pomoc v ČR, počínaje policií a konče krizovými centry nebo právě psychiatrií je kvalitní.“

Co se týče možnosti vylepšení systému pomoci, všechny respondentky se v podstatě shodují na jedné věci – vytvořit instituci zastřešující veškerou možnou pomoc, která je oběti dostupná. M. zmiňuje také myšlenku rozšířit pomoc do všech měst: „A také by mohla být pomoc dostupnější ve všech městech. Chápu, že pokud někdo bydlí na vesnici, nejspíš se v místě bydliště nedostane ke kvalitnímu psychiatrovi, ale asi také není vhodné cestovat

třeba sto, nebo dvě stě kilometrů. Tohle je ale podle mě chyba celkového nastavení ČR, co se jako týká lékařů a podmínek pro ně, ne přímo systému pomoci. Jak říkám, ten na mě působí velice kvalitně. Jen je opravdu nutné najít kvalitního odborníka.“ T. odborné pomoci moc nevěří, přesto vlastně vyjádřila kolektivní názor respondentek, když jsme se jí zeptali, jak by mohl být současný (a dle ní neexistující) systém vylepšen. *„Chtělo by to celé překopat, a udělat v tom pořádek. Třeba nějakou kliniku, nebo prostě jedno velké centrum, kde by byli všechny možnosti v jednom, a jak jsem říkala, nenutit do toho lidi. A prostě jim dát pokoj, když chtějí pokoj.*“ S M. tedy sdílí téměř totožnou myšlenku, neboť ta uvádí: *„Teoreticky mě napadá, že by mohla existovat nějaká jedna velká instituce, která by vše potřebné nebo nápomocné zastřešovala.*“ O seskupení pomoci v jednom místě nebo centru přemýšlí i L. *„Asi bych vytvořila nějaký ucelený spolek psychologů, co se nejvíc budou soustředit na případy sexuálního zneužívání, a zaměřovala tyhle případy k nim, ale to je tak všechno.*“ K. nevidí problém v roztroušenosti pomoci na více místech, ale v jiné, hůře se řešící věci: *„Rozvrhnout určitě tu terapii do delšího časového úseku. Ono se to dá, ale z tvojí vlastní iniciativy a těžko se hledají termíny.*“ Toto bohužel není chyba systému pomoci, ale spíše je to způsobeno nedostatkem psychiatrů a terapeutů v České republice. Abychom dokázali zajistit více odborníků pro oběti sexuálního zneužívání, museli bychom přenastavit školský systém a zvýšit počet kvalifikačních kurzů, což je běh na dlouhou trať.

I přes odpor poslední respondentky je zřejmé, že systém pomoci obětem sexuálního zneužívání je v České republice nastaven dobře, a v drtivé většině v něm působí odborníci. Fakt, že i v takto závažných případech se najdou lidé, kteří dokáží oběť ještě více shodit, urazit nebo jednoduše nepodpořit, je zarážející, nicméně ne až tak překvapující. Celkový systém je ovšem hodnocen pozitivně.

5 INTERPRETACE DAT

Na základě rozhovorů s respondentkami jsme si zodpověděli výzkumné otázky, které jsme stanovili na začátku výzkumného šetření. Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit pohled obětí sexuálního zneužívání v dětském věku na systém pomoci v ČR. Dílčími výzkumnými cíli bylo analyzovat, jaké způsoby zneužívání pachatel využíval, zjistit, jaká pomoc byla oběti nabídnuta po nahlášení sexuálního zneužívání a jaký průběh tato pomoc měla, analyzovat, jaké nedostatky systému pomoci respondentky uvádí, a identifikovat možné vylepšení tohoto systému z pohledu respondentek.

Na základě těchto cílů byly stanoveny hlavní a dílčí výzkumné otázky:

Hlavní výzkumná otázka:

Jaký je pohled obětí sexuálního zneužívání v dětském věku na systém pomoci těmto obětem v ČR?

Dílčí výzkumné otázky:

- **Jakým způsobem docházelo k sexuálnímu zneužívání v konkrétním případě?**
- **Jaká pomoc byla oběti nabídnuta po nahlášení sexuálního zneužívání příslušným orgánům a jaký průběh měla tato pomoc?**
- **Jaké nedostatky systému pomoci respondentky uvádí?**
- **Jak lze systém pomoci z pohledu oběti sexuálního zneužívání vylepšit?**

Jakým způsobem docházelo k sexuálnímu zneužívání v konkrétním případě?

Jak jsme ji zmiňovali v teoretické části bakalářské práce, škála možností, jak lze dítě zneužít, je bohužel opravdu široká, od pozorování dítěte např. při převlékání až po klasický sexuální styk.

Nejzvláštnější je v tomto směru případ respondentky K., jejíž otčím zvolil vskutku neobvyklý způsob, jak se dostat ke své vyženěné dceři. Věděl, že má založený profil na chatovacím portále, a proto se tam pod cizí identitou zaregistroval také. Začal si se svou nevlastní dcerou psát a posílat jí obrázky svého odhaleného přirození. Tímto vlastně respondentku zneužíval tzv. bezdotykovým způsobem. Hadj-Mousová (1997, s. 15) do bezdotykového zneužívání zařazuje mimo jiné voyerství, exhibicionismus a verbální zneužívání. Tyto formy jsou nicméně častější u komerčního zneužívání dětí, které ve většině případů nemá na svědomí rodinný příslušník dítěte, a v případě sexuálního zneužívání v rodině je to opravdu neobvyklé. Z výpovědi T. lze vyčíst, že v jejím případě ji otčím vnímal jako sobě rovnou, skoro jako svou milenkou. ‚Hraním‘, jak zneužívání říkal, se T. pokoušel zasvětit do sexuálního světa dospělých. K respondentce se choval hezky, mile a jemně, a jak ona sama tvrdí, byl to dobrý otec. Jen s těžkostí lze říci, zda to byl opravdu jen člověk se sklony k pedofilii, které neuměl ovládat a vybíjel si je tak na své nevlastní dceři, nebo opravdu schopný manipulátor, ke kterému si T. vybuchovala vztah téměř podobný stockholmскому syndromu. V rodině L. se dá bohužel konstatovat, že sexuální zneužívání dcery vlastním otcem se v podstatě dalo předpokládat. Byl to agresivní alkoholik, jenž měl potřebu mít nadvládu nad vším a všemi kolem něj. První intimní kontakt s dcerou navázal trikem, který známe z filmů – prostříhl si v kapse kalhot díru a přesvědčil L., aby do kapsy sáhla, čímž se dotkla jeho penisu. Vzápětí jí daroval podprsenku a požádal ji o předvedení, jak v ní vypadá. Poté si zhruba tři měsíce tzv. „připravoval půdu“. Vyčkal na moment, kdy matka L. nebude celý týden doma, a začalo peklo. L. dokonce uvádí, že ji s největší pravděpodobností omámil nějakými prášky, aby byla povolnější. Myslíme si, že tento postup u intrafamiliárního zneužívání také není nijak zvlášť obvyklý a je spíše známkou faktu, že pachatel opravdu potřeboval mít absolutní kontrolu. M. dva roky zneužíval její strýc, nicméně spíše než sexuální zneužívání bychom zde raději používali termín znásilňování. Jeho chování působilo, jako že si na neteři vybíjí jakousi sexuální frustraci, a záměrně jí při sexu ubližuje. Navíc byl při provozování této činnosti velmi sprostý („ojedu tě jako děvku“). Buda (Sborník z konference East-West, 1996, s. 162) uvádí, že pro část pachatelů činu znásilnění je toto jedinou formou, jak se sexuálně uspokojit, a je možná i recidiva po

návratu z výkonu trestu odnětí svobody. Je tedy možné, že to byl právě případ strýce M., který „sáhl“ po nejbližší možné oběti. Dle informací o případu, které jsou nám známy, pachatel podstoupil léčbu sexuální závislosti, a je tedy pravděpodobné, že u něj recidiva nenastane.

Jaká pomoc byla oběti nabídnuta po nahlášení sexuálního zneužívání příslušným orgánům a jaký průběh měla tato pomoc?

Všechny respondentky své případy ohlásily na policii, kde podstoupily výslech, a následně jim byla nabídnuta určitá forma pomoci.

L. zmiňuje, že jí a její rodině bylo nabízeno Dětské krizové centrum. Dle Procházkové (Sborník z konference East-West, 1996, s. 91) DKC nabízí možnost rodinných, individuálních i párových psychoterapií, které jsou dle našeho názoru v případě intrafamiliárního sexuálního zneužívání velice důležité. L. prošla rodinnou terapií se svou matkou, nikoliv však v DKC. Zároveň zmiňuje psychologku, k níž chodila pravidelně rok a dalšího půl roku méně pravidelně, načež sezení ukončila, protože ji dle jejích slov už nikam neposouvala. Nikde není psáno, jak přesně dlouho má terapie po odhalení případu sexuálního zneužívání, ale z odpovědí téměř všech respondentek usuzujeme, že základní dobou, po kterou by měla sezení u psychologa nebo psychiatra probíhat, je jeden rok. Zároveň mohou terapie probíhat i v psychiatrické léčebně, a to jak ambulantně, tak pobytově. S pobytem má zkušenosti respondentka K. Po skončení případu užívala tvrdé drogy a byla promiskuitní, proto její babička, která se o ni starala, naznala, že bude pro K. lepší jít si odpočinout od urputné snahy vrátit se k běžnému životu do léčebny. Nevíme, jaké terapie zde respondentka podstoupila, avšak dá se předpokládat, že to byly terapie v rámci pěti technik léčby, které popsali Malá, Raboch a Sovák (1996, s.65-67). Respondentka M. bohužel do systému pomoci nepronikla, protože trestní oznámení po krátkém čase stáhla. Rádi bychom zde uvedli, že i přes fakt, že trestní oznámení je staženo, nebo nikdy nebylo podáno má oběť sexuálního zneužívání možnost navštívit Dětské krizové centrum, kde se jí dostane adekvátní pomoci. Nemusí uvádět jméno pachatele ani svou příbuzenskou nebo jakoukoliv jinou vazbu k němu. Také může využít Linky důvěry, kterou DKC provozuje, a která je taktéž anonymní. M. se nakonec dostala alespoň k psychiatrovi, kterého jí zajistil její přítel. Byly jí diagnostikovány deprese. K psychiatrovi, jenž jí velmi sedl i po lidské stránce, chodí dodnes, kdykoliv má pocit, že se v jejím životě děje něco, s čím se neumí sama vyrovnat. Respondentce T. a její matce byla nabídnuta možnost nejspíše azylového domu pro matky s dětmi, T. se však nevyjadřuje přesně. Uvádí pouze, že jim byla podána pomocná

ruka od policie pro případ, že by se musely vracet do jedné domácnosti s pachatelem. Také ona chodila k psychiatrovi, ale se sezeními nesouhlasila a účastnila se jich pouze z povinnosti. Dle vlastních slov nejvíce uvítala, když byl konečně konec.

Jaké nedostatky systému respondentky uvádí?

Co se týče nedostatků v systému pomoci pro sexuálně zneužívané děti v České republice, respondentky se v zásadě shodují na jednom: na ne odbornosti některých lidí, kteří péči o oběti zajišťují. Respondentka K. přímo uvádí případ zřízence v psychiatrické léčebně, jenž svými nevhodnými výroky pouze přispával sůl do otevřených ran. Velmi nás zaráží, že se ve 21. století objevují případy, kdy člověk, který má pomoci jinému člověku překonat traumatické události v životě, je schopen vyslovit např. otázku „*Jak je možné, že ses byla tak blbá a nikomu nic neřekla?*“ O velké neprofesionalitě sociální pracovnice z OSPODu mluví i T. Sociální pracovnice byla dle odpovědí respondentky nepříjemná, a jednou dokonce řekla matce oběti, že kdyby mohla, okamžitě T. umístí do dětského domova. Zde si ovšem nejsme jisti pravdivostí tohoto výroku. Celá výpověď T. je citově zabarvená a ani ona sama si není jistá svými pocity. Respondentka M. zmiňuje nedostatek kvalitních psychologů a/nebo psychiatrů v relativním dosahu oběti. Dodává, že toto není chybou systému, ale celkově špatným nastavením podmínek lékařů v ČR. My bychom nicméně rádi dodali, že dle našeho názoru to částečně chybou systému je – měl by být nastaven tak, aby byl zajímavý a žádoucí jak pro čerstvé absolventy vysokých škol v daných oborech, tak pro lékaře s určitou praxí a měl by být také zajištěn dostatek kurzů a školení, které by zvyšovaly odbornost těchto pracovníků. K tomuto se de facto připojuje i respondentka L., která uvádí, že z jejího pohledu je systém pomoci v ČR kvalitní, pouze s výtkou právě k odbornosti některých psychologů. Uvádí svůj pocit, že někteří netuší, co s oběťmi sexuálního zneužívání dělat, jak s nimi mluvit a pracovat. Předpokládáme, že ne každý psycholog se za celou svou kariéru setká s obětí právě sexuálního zneužívání, a proto mohou být některé kroky v terapii a navazování vztahu, alespoň ze začátku, rozpačité a nejisté. Pro tyto případy by mohly dobře posloužit právě kurzy nebo školení. V krajním a akutním případě by se psychologové a psychiatři alespoň mohli držet čtrnácti bodů terapeutické práce se zneužívaným dítětem od Täubnera (1996, s. 89-90), které uvádíme v teoretické části.

Jak lze systém pomoci z pohledu oběti sexuálního zneužívání vylepšit?

I odpovědi na naši poslední dílčí otázku se ve většině shodují. Dle respondentek je třeba vybudovat jedno velké centrum, kde budou sdružovány veškeré možnosti pomoci obětem

sexuálního zneužívání. K. neuvádí přímo tento návrh, ale zmiňuje jiné řešení podobného problému – dle ní je čas vymezený pomocí obětem příliš krátký. Jak jsme již zmiňovali, předpokládáme, že základním časovým úsekem terapie je jeden rok. Každá oběť je nicméně nastavená jinak. Někomu stačí pouhých pár měsíců nebo půlrok, aby se s traumaty vyrovnal a dokázal pokračovat v životní cestě, někomu nebude stačit ani deset let. Záleží také na délce a způsobu zneužívání, na tom, zda se na zneužívání podílel „pouze“ jeden pachatel, zda měla oběť podporu v rodině, a na mnoha dalších faktorech. Na sezení se navíc dá chodit i nadále. Je možné, že to nebude ten stejný psychiatr nebo psycholog a oběť si bude muset budovat vztah k terapeutovi znovu, ale pokud tuto pomoc opravdu potřebuje, vždy se dá cesta najít. Jde o to, aby to byl skutečný odborník, který pomůže.

Co se týče samotného systému a jeho zastřešení do jednoho velkého centra, s tímto nápadem přišly respondentky T. a M. Respondentka L. se vyjádřila podobně, jen s tím rozdílem, že by vytvořila instituci pouze pro psychiatry a psychology, ne pro celý systém. My zde nicméně vidíme problém, který taktéž nastínila M. Pokud by skutečně mělo vzniknout centrum pomoci sexuálně zneužitým dětem, je velmi pravděpodobné, že by bylo umístěno v hlavním městě Praze. Byla by také možná jeho odnož v Brně. Pro místní by to samozřejmě představovalo výhodu, nicméně pokud by se všichni odborníci, azyly speciálně pro tyto děti a jejich matky, krizová centra atp. sdružily do tohoto centra, téměř celá republika by najednou musela dojíždět. Už tak je zde skutečně nedostatek terapeutů, kteří jsou vhodní pro děti s CSA syndromem. Neumíme si představit, co by se stalo, kdyby se najednou měli všichni odebrat do Prahy a/nebo Brna. Vyvolalo by to problémy u samotných obětí i u jejich rodin a je možné, že by byl ztracen jakýkoliv progres, kterého terapeut se zneužívaným dítětem dosáhl. I v případě představy, že psychologové a psychiatři budou nadále fungovat nezměněně ve svých ordinacích tak, jak je tomu doposud, ale veškerá další pomoc se přesune např. do hlavního sídla Dětského krizového centra v Praze-Michli, nám připadá, že bychom tím systémem pomoci zkomplikovali pro spoustu obětí a rodin.

Hlavní výzkumnou otázkou bylo zjistit pohled obětí sexuálního zneužívání na systém pomoci těmto obětem v ČR. Tato oblast je dále rozvedena v dílčích výzkumných otázkách. Z výše uvedených odpovědí vyplývá, že v současné době je vylepšení systému pomoci pro sexuálně zneužívané děti v České republice prakticky neřešitelné. Názory většiny respondentek se víceméně shodují v tom, že současný chod systému je nastaven dobře, kromě zmíněného problému odbornosti terapeutů a jejich dostupnosti. Setkáváme se však také

s naprostým odporem k jakékoliv pomoci a s názorem, že pokud má oběť pocit, že pomoc nepotřebuje, není dobré ji nutit do terapeutických sezení, a dalších možností.

ZÁVĚR

Ačkoliv od zametání problému sexuálního zneužívání pod koberec, k němuž docházelo v minulých režimech, již bylo upuštěno, stále mezi veřejností přetrvává tabuizace a stigmatizace. Nejspíše se nikdy nedozvíme, kolik případů zneužívání na území České republiky proběhlo a stále probíhá, protože oběti tyto skutečnosti nikdy neoznámí. Pokud se oběť již odhodlá k podání trestního oznámení na pachatele a započne tak dlouhé prošetřování, je nutné, aby jí byla poskytnuta adekvátní pomoc. Není jednoduché se s prožitými traumaty vyrovnat, a právě proto existují organizace a odborníci, kteří oběti pomáhají vrátit se zpět do běžného života. Bakalářská práce se v teoretické části kromě vymezení syndromu CAN, do kterého sexuální zneužívání patří zabývá právě systémem pomoci, jenž je v České republice dostupný.

V praktické části se poté věnuje výzkumnému šetření, které bylo pojato kvalitativně. Výzkumný soubor je tvořen čtyřmi ženami, které v dětství nebo v dospívání prošly sexuálním zneužíváním ze strany člena rodiny a rozhodly se na pachatele podat trestní oznámení. Polostrukturovanými rozhovory jsme získali vhled do průběhu sexuálního zneužívání i procesu pomoci.

Názory respondentek na systém pomoci se víceméně shodovaly, ovšem je potřeba brát v úvahu, že každá z nich prožila jiný příběh a od toho se postoje a názory odvíjí. Při vyhodnocování rozhovorů z odpovědí vyplynulo, že existují dva hlavní problémy systému pomoci, a to nedostatek terapeutů a jejich neobornost. Naším názorem je, že pokud se zásadně nezmění podmínky pro absolventy lékařských fakult a vysokých škol se zaměřením na psychologii a zároveň financování, je tento problém v současné době neřešitelný.

Nicméně z výzkumu taktéž vyplývá, že pokud odhlédneme od těchto problémů, je názor respondentek na systém pomoci pozitivní a že bez adekvátní pomoci by se se zneužíváním vyrovnávaly podstatně hůře.

Získaná data byla zpracována pomocí otevřeného kódování a následně analyzována. Výsledky provedeného výzkumného šetření jsou interpretovány v interpretaci dat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BENTOVIM, Arnon. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada). ISBN 80-716-9629-3.
2. DUNOVSKÝ, Jiří. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada, 1995. ISBN 80-716-9192-5.
3. DUNOVSKÝ, Jiří, Ondřej TROJAN a Petr WEISS. *Sexuální zneužívání dětí a sexuální násilí: sborník z konference East-West, Praha 1996*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 1997. ISBN 80-855-2931-9.
4. MALÁ, Eva, Zdeněk SOVÁK a Jiří RABOCH. *Sexuálně zneužívané děti*. Praha: Psychiatrické centrum, 1995. ISBN 80-851-2199-9.
5. NAUGHTON, Barbara. *Tati, prosím ne!*. Frýdek-Místek: Alpress, 2010. Klokan (Alpress). ISBN 978-80-7362-584-9.
6. PETROVIČOVÁ, Martina. Seminář Násilí páchané na dětech z pohledu PČR, 9. 12. 2019. Policie České republiky.
7. SCHWEIGHOFFER, Nathalie. *Bylo mi dvanáct let: zneužívaná vlastním otcem*. Praha: Svoboda-Libertas, 1994. Skutečné příběhy (Svoboda-Libertas). ISBN 80-205-0395-1.
8. SLANÝ, Jaroslav. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, 155 s. ISBN 9788073684747.
9. TÄUBNER, Vladimír. *Nejstřeženější tajemství - sexuální zneužívání dětí*. Praha: Trizonia, 1996. ISBN 80-855-7372-5.
10. VANÍČKOVÁ, Eva. *Sexuální násilí na dětech: výskyt, podoby, diagnostika, terapie, prevence*. Praha, 1999. ISBN 80-717-8286-6.
11. VANÍČKOVÁ, Eva, Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ a Kamil PROVAZNÍK. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-718-4479-9.
12. VANÍČKOVÁ, Eva, Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ a Kamil PROVAZNÍK. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-718-4878-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 353–464. Dostupný také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>
2. ČESKO. Zákon č. 45 ze dne 30. ledna 2013 O obětech trestných činů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013, částka 20, s. 322-348. Dostupný také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6374>
3. ČESKO. Zákon č. 457 ze dne 10. prosince 2008 Trestní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 148, s. 7866-7888. Dostupný také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5388>
4. Český statistický úřad: *Česká republika podle pohlaví a věku (2008-2017)* [online]. Praha, 2018 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-podle-pohlavi-a-veku-2007-2016-770xpsf8rn>
5. *Dětské krizové centrum* [online]. Praha, 2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: www.ditekrize.cz
6. DUŠKOVÁ ZEMÁNKOVÁ, Iva. Chorobná mateřská láska aneb Když ženy ubližují, aby si jich někdo všiml. *IDnes.cz* [online]. Praha: Mafra, 2019 [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/vztahy-sex/matka-dite-munchhausenuv-syndrom-v-zastoupeni-nemoc-psychika.A190811_222323_vztahy-sex_abr
7. *Sociologická encyklopedie: Promiskuita* [online]. Praha, 2020 [cit. 2020-05-23]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Promiskuita>
8. Statistiky DKC: 26 let Dětského krizového centra (1992-2018). *Dětské krizové centrum* [online]. 2018 [cit. 2019-11-24]. Dostupné z: <https://www.ditekrize.cz/statistiky/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CAN	Child Abuse and Neglect; týrané, zneužívané a zanedbávané dítě
CSA	Child Sexual Abuse; sexuálně zneužívané dítě
NAI	Non-accidental injuries
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
DKC	Dětské krizové centrum
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
VZPP	Ve znění pozdějších předpisů
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
atp.	a tak podobně

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Schéma kategorií a kódů</i>	<i>38</i>
--	-----------

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Základní údaje o výzkumném souboru</i>	<i>36</i>
---	-----------

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Respondentka L.

P II: Respondentka K.

P III: Respondentka M.

P IV: Respondentka T.

PŘÍLOHA P I: RESPONDENTKA L.

No prostě on jakože otec nebyl nikdy táta roku, co si pamatuju, tak už když jsem byla úplně malá, tak se docela ožíral a chodil po bytě ožralej a kolikrát aj něco rozbil jak byl nalitej a neměl rovnováhu nebo tak. Pak jak jsem byla větší tak už tolik nechlastal, ale jakože přihnul si no, ale spíš se prostě choval jak pán tvorstva, prostě všechno muselo být podle něho, to jak budou na stole poskládané ovladače nebo jaká se bude používat utěrka nebo aj co si obleče mamka nebo já do práce a do školy, a když to nebylo podle něho, tak se buď úplně vztekal, nebo šel ven a došel přiožralý a pak stejně zas hulákal. Pak se to začalo stupňovat, že třeba dal mamce facku nebo do ní začal žduchat, do mě prvně ne, ale pak to zkoušel aj na mě. Ale mamka mě vždycky bránila. Takže jsem vlastně to bití moc neschytila a pak s tím aj na chvíli přestal, že se s ním celkem dalo vydržet, akorát občas řval ale to se dalo přežít.

No a jak mi bylo 11, tak jsem měla oslavu narozenek na zahradě doma a on se choval úplně vzorově, dali mi s mamkou dort a na tom byla princezna, co jsem chtěla a balónky byly všude a tak, to bylo hrozně super. A pak jsem večer byla v pokoji a on došel za mnou což moc často nedělal, ale říkala jsem si, že třeba že mám ty narozeniny tak mi chce udělat radost. No tak došel a sedl si na postel a řekl, že pro mě má ještě jeden dárek, to jsem se úplně zaradovala že na mě nezapomněl, protože dárky vždycky kupovala jen mamka jakože od obou. A on že si to mám najít a ukazoval si na kapsu kraťasů, takže jsem šla rovnou, a dala jsem do té kapsy ruku. A prostě jsem mu šáhla na jeho to. Penis. Úplně si pamatuju jak jsem ucukla a on tam dal taky ruku a omluvil se mi, že tam má asi díru a že si nevšiml a z druhé kapsy vytáhl podprsenku. Jsem v té době žádnou nenosila ještě protože prsa jsem neměla žádné a on mi ji podal, normálně už klasickou s košíčkama a řekl že si do ní třeba můžu dávat ponožky nebo co budu chtít a že mi to udělá větší prsa a že se mu v ní mám ukázat jestli to trefil. To mi přišlo divný ale měla jsem radost že mi dal podprdu, protože jsem ji chtěla už dýl a mamka mi ji nechtěla koupit. Tak jsem vstala a sundala si vršek pyžama a oblíkla si tu podprsenku a jak jsem se otočila že mu to ukážu, tak on na mě úplně zíral, fakt dobře minutu bez pohnutí a jenom mrkal. Pak se teda probral když jsem začala přešlapovat a řekl, že je rád že mi sedí a že mi to sluší a šel pryč. To bylo tak na tři měsíce všechno, akorát mi často jakože omylem lezl do koupelny když jsem se koupala a chodil mě přikrývat a tak, ale nic jiného a i doma se choval dobře.

Pak jsme měli ve škole ředitelské volno kvůli opravám a ještě byly podzimní prázdniny, takže jsem byla týden doma a mamku zrovna povýšili v práci a musela kvůli tomu na nějaké školení, tak on si vzal v práci dovolenou že abych nebyla sama doma celý ten týden. A hned první večer mi řekl ať za ním jdu spát do ložnice. To mě poprvé ošahával tu noc. Já si tehdy myslela že to dělá ze spaní protože je zvyklý na to že normálně je vedle něho mamka, ale teď už vím že byl vzhůru a šahal na mě schválně. Přes den dělal jakože nic a druhou noc to dělal zas. A když jsem se ho pak třetí večer zeptala co to jako je tak se usmál a řekl že každé ženské se to líbí a že mě naučí jak se chovat k chlapovi, abych byla nachystaná na kluka až si nějakého najdu. A tu třetí noc mě donutil, abych mu udělala dobře rukou.

Bylo to nechutné a vůbec jsem chápala proč to po mě chce, ale přes den pil hodně piva tak jsem to udělala aby zas náhodou nezačal řídit. A myslela jsem že to je všechno ale on na mě potom zas začal šahat a že mi ukáže jak se dělá dobře ženským. Takže mi šahal na vagínu a i do ní. To už jsem se jenom modlila ať to skončí už.

No a další noc to začalo. Nikdy to nepřiznal ale podle mě mě ten den nějak nadrogoval nebo co, protože dělal odpoledne nějaké koktejly a já pak byla celý večer jak kdybych měla před očima mlhu. Tak jsem si šla brzo lehnout a on přišel tak za hodinu a byl už celý vyslečený. Myslím že jsem mu ani nic neřekla jak jsem se cítila unavená, byla jsem jak hadrová panenka a podle mě to určitě udělal on. No a tehdy se mnou poprvé spal. Vlastně si ani nepamatuju jestli to bolelo. Jako asi jo a tekla mi krev, protože jsem ho viděla druhý den měnit prostěradlo, ale prostě nic extra si z toho nepamatuju. Pak už se vrátila mamka a týden nic. Jenom mě furt pozoroval.

Za ten týden mamku bolela hlava takže si šla brzo lehnout a ona přišel ke mně do pokoje a udělal to zas. Snažila jsem se ho nějak odstrčit a škrábla jsem ho do ksichtu docela dost, ale chytil mě pod krkem a řekl že jestli se budu bránit a že jestli ještě jednou tohle udělám (jako to drápnutí), tak mě a i mamku bude denně mlátit tak dlouho dokud nám nezláme všechny kosti v těle. Strašně jsem se bála a nechala jsem ho to dělat. No a jak mile zjistil, že se nebudu bránit, tak za mnou chodil skoro každé večer. Začal taky pít zas, ne tolik jak předtím ale uměl se napít a pak to děsně bolelo protože byl úplně bezohledný.

Já vlastně sama sebe nechápu, proč jsem si to nechala líbit tak dlouho. Trvalo to skoro čtyři roky a teď mi ta délka zní úplně šíleně. Akorát končila devítka a po prázdninách jsem byla přihlášená na kuchař/číšník. Jeli jsme na týden k tetě do středních Čech jako na prázdniny a mamka s fotrem jeli někam na výlet či co. A já se koupala se sestřenkou v bazénu na za-

hradě. Teta seděla na té zahradě taky a hlídala nás jakoby, protože sestřenka je mladší tak aby se neutopila. A viděla modřiny na stehnech a dole na zádech od fotra a když pak sestřenka šla spát tak se mě na to zeptala. A vlastně vůbec nevím jakto že jsem jí to řekla, protože fotr mi furt vyhrožoval, ale úplně to ze mě vypadlo jak hračky do kanálu. Takže teta byla první komu jsem to řekla a ta to řekla při odjezdu mamce. A řekla jí ať počká s řešením až budeme doma.

Jak jsme dojeli domů tak mamka za mnou šla do pokoje a zeptala se mě na to, a řekla že jí teta všechno řekla. Prvně jsem to chtěla popřít protože jsem se bála o ni, že ji fakt zbije nebo rovnou zabije ale nakonec jsem všechno přiznala. A pak už to šlo hrozně rychle, mamka ještě snad ten den sehnala nějaké bydlení pro nás dvě přes její kamarádku, druhý den jsme se odstěhovaly snad během hodiny a podaly jsme trestní oznámení nebo jak se to jmenuje.

Byla to úplně úleva, když jsem nemusela prostě chodit spát s tím že mě přijde můj vlastní fotr ojet jak nějakou gumovou pannu, sorry za takový vyjadřování já vím že to máš do školy, ale nedá se to prostě říct jinak. Se vlastně dost divím že mluvím jak normální člověk, protože takových slov pro vagínu jak od něj jsem neslyšela jako. A že jsem jeho poslušná děvka to bylo taky furt.

Šla jsem na výslech a tím že mi bylo 15 už, tak jsem šla už na normální výslech. Byl tam psycholog a vyšetřovatelka. Říkali že mě vyslýchá žena psycholog je taky žena, abych neměla nějaké trauma z těch chlapů kdyby tam byli. Prvně se ptali hrozně opatrně, ale jak jsem to řekla té tetě tak to ve mně hrozně vřelo a chtěla jsem jenom aby fotr šel už konečně do prdele a ideálně sedět někam do gulagu, takže jsem jim na všechno odpovídala detailně, a tak se potom už ptali narovinu. Fakt jsem jela při tom výslechu i při těch dalších, dohromady byli tuším 3 jen na zlost a pálila to úplně ze sebe. Nic jiného jsem tam neměla ani necítila jen prostě zlost a vztek. I ta policajtko mě chválila a říkala že mě obdivuje, že do toho tak jdu.

Docela se mi to pak slejvá už, ale vím že ještě o těch prázdninách byl soud, hlavní líčení kde jsem musela zas vypovídat, a to tam byl i fotr. Překvapilo mě že mlčel celou dobu a ani se na mě nekoukl, čekala bych, že mě tam úplně seřve že lžu. Naše právnička nám na konci říkala, že to byl rychlý případ, že většinou to tak rychle vyřešené nebývá. No ve zkratce fotr nakonec dostal 5,5 roku v base nepodmíněně.

Chodila jsem pak rok k psychologce a s mamkou jsme chodily na rodinnou terapii. Mamka z toho byla podle mě víc v háji než já. Nabízeli nám i dětské krizové centrum, ale mě pak přišlo že ani ta psychologka mě už nikam neposouvá, takže jsem ta pak chodila ještě půl roku jen občas a pak jsem to ukončila úplně. Ona sama mi říkala že jsem v povaze tvrdá a že jsem se s tím vyrovnala skvěle, že jsem schopná o tom mluvit a nemám nějaké seký. Říkala že to možná dojde pozdějš v životě a že Až budu mít třeba dítě, tak mi z toho může přeskočit, jako tak to neřekla, ale podstata ta samá.

Fotr už je venku z basy a naštěstí se nám do života necpe. Napsal nám z lágru dopis kde se omlouval a mamka se mě ptala jestli si ho chci přečíst tak jsem si ho přečetla, ale to bylo prostě jak když čteš nějaké grafitti na zdi. Prostě slova od někoho jiného a vůbec tomu ten význam který mají nevěříš. Ani jsme mu neodpověděly a odstěhovaly se do jinýho města. Asi ví kde bydlíme ale naštěstí nás nekontaktuje. Mám teď přítele a on to všechno ví, a říkal že mě bude vždycky chránit, takže se vlastně ani nebojím.

Podle mě je ten systém pomoci u nás nastavený dobře, ale soudím to jen z mého pohledu člověka, který se s tím prý vyrovnal dost dobře a nevím jak sedí trochu křehčím lidem nebo někomu kdo zažil ještě něco horšího než já. Možná bych trochu vytkla přístup některých psychologů, protože mi přijde že buď je to nebaví nebo s tímhle tématem nemají zkušenosti takže neví co s náma dělat. Asi bych vytvořila nějaký ucelený spolek psychologů co se nejvíc budou soustředit na případy sexuálního zneužívání a zaměřovala tyhle případy k nim, ale to je tak všechno. Jinak si fakt myslím že můžeme být rádi že máme takovou pomoc tady v ČR.

PŘÍLOHA P II: RESPONDENTKA K.

Kdy poprvé došlo k překročení hranice v intimitě s člověkem, který vás zneužíval?

Já jsem to měla trochu jinak.

Jak?

Byla jsem teď v kině na tom filmu V síti, a trochu mi to přišlo jako dežaví.

Vás pachatel vydíral po internetu?

Tak úplně to nebylo. Byl to můj otcím, kterého si matka vzala po hrozně krátké známosti. Měl to celé promyšlené. Založil si účet na jednom chatovacím portále, který byl v té době hrozně známý. Taky jsem tam měla profil a on to věděl.

Jak to pokračovalo?

Nebyl tam samozřejmě za sebe, ale našel si mě tam a začali jsme si psát. Bylo mi v té době čerstvě čtrnáct. Psali jsme si asi půl roku. Posílal mi i tzv. dick pics, obrázky přirození, ale nikdy ne obličej. Přišlo mi to docela vtipné, dokud jednou nepřišel do pokoje nahý.

Tehdy vám všechno řekl?

Jo. Že to byl celou dobu on a že jsem docela naruživá.

Jak dlouho vás v té době znal?

Myslím, že asi 14 měsíců. S mojí matkou se vzali asi po dvou měsících známosti a já ho poprvé viděla až na obřadu.

Stáhl se poté, co jste se začala bránit, nebo použil jinou taktiku? (Vyhrožování, domluvy...)

Vůbec se nestáhl. A ani vyhrožování z mojí strany nepomohlo. Věděl že s matkou nemám moc dobrý vztah a taky věděl že je do něj zamilovaná až po uši. Takže by mi nevěřila.

Měla jste to komu říct?

Dlouho mě nikdo nenapadal, proto jsem to držela v tajnosti. Navíc jsem postupem času sama sebe přesvědčila že si to zasloužím, a on tuhle myšlenku svýma kecama ještě podporoval.

Jak dlouho trvalo zneužívání ve vašem případě?

Dva a půl roku.

Jaké formy zneužívání pachatel využíval?

Byl hodně agresivní. Byl to klasický sex a musela jsem mu taky dělat dobře, jak tomu říkal. Prostě šlo o jeho uspokojení. Měla jsem modřiny, takže jsem skoro pořád nosila tričko s dlouhým rukávem a dlouhé kalhoty. Několikrát mě taky zranil dole.

Kdo byl první osobou, které jste se rozhodla svěřit?

Kupodivu matka.

Kupodivu?

Jo. Neměly jsme spolu zrovna ukázkový vztah, ale když už jsem si myslela že zešlím šla jsem za ní. Ale dopadlo to přesně tak jak říkal otčím, nevěřila mi ani slovo, seřvala mě a zbila. Otčímovi to samozřejmě řekla a on se mi v noci vysmál a znovu mě znásilnil.

Kdy došlo ke zlomovému okamžiku, ve kterém jste se rozhodla nahlásit případ?

Tohle. Když jsem pochopila, že doma mi nepomůžou, a že musím jít přes nějakou jinou cestu jak to ukončit. Hned druhý den jsem šla na policajty. Táhlo mi na sedmáct, tak jsem si říkala že mi snad už budou věřit.

Jak to myslíte, už věřit?

Četla jsem na internetu že hodně holek si takové případy vymýšlí, tak jsem bála že by mi nemuseli věřit to ohlášení. Ale ti policajti co tam byli hned zavolali policajtku, jako ženu, a ta byla moc hodná. Mnohem hodnější než moje matka, to je na tom smutný.

Jak se ke kauze po ohlášení postavila vaše rodina?

No já moc širokou rodinu nemám. Matku jsem už říkala, teta se strýcem s tím nechtěli nic mít a úplně s náma přerušili kontakt, a jediná babička mi věřila a stála za mnou.

Jak dlouhý trest dostal pachatel?

Dostal pěkně málo, jen tři roky a ještě si zažádal o podmíněčné propuštění a soud ho propustil, takže seděl jen rok a půl, ať žijou soudy tady.

Popište prosím pocity, které jste měla při výsleších.

Poprvé to bylo docela v pohodě protože ta paní byla fakt milá, ale když se to točilo pořád dokola a dokola tak už mi z toho bylo dost špatně. Pořád jsem viděla jeho ksicht před očima a ty další výslechy už byly strašně nepříjemné, byli tam i chlapi. Naštěstí u soudu jsem vypovídala v jiné místnosti a ne s ním v soudní síni, to mi pomohlo, jinak bych se tam asi na místě zhroutila a odvezli by mě do pakárny.

Jaká vám byla nabídnuta pomoc bezprostředně po ohlášení?

Ptali se jestli mám kam jít abych se nevracela do jednoho bytu s ním, tak že by mi zajistili místo v dětském krizovém centru nebo tak nějak, ale napadla mě ta babička. Volala jí přímo za policajtkou a všechno jí vysvětlila. Babička bydlí padesát kilometrů od nás, ale hned sedla do auta a dojela si pro mě. Za to jsem ráda, protože si moc neumím představit být někde s nějakýma cizíma holkama a celkově lidma.

Přišlo vám použití panenek Jája a Pája dostačující? Rozvíňte prosím své myšlenky.

Na ty panenky jsem už byla stará, používají se jen do patnácti let, ale ta policajtkou mi nabídla, že pokud chci, přinese je a můžu to ukázat na nich abych nebyla v takovém stresu. Nechtěla jsem je, ale myslím si že to je dobré pro malé děti, které tím taky projdou, protože ta panenka je uklidňující a je to vlastně hračka se kterou si normálně hrají, takže jim to nepřijde tak divné. Pro menší děti to určitě hodnotím jako kladnou věc a jsem ráda že to nabídli i mě, protože mi z toho vychází že to můžou použít i starší.

Jakou formu pomoci jste uvítala nejvíce?

Určitě psychiatra. Blbě se mi to přiznává, ale když to celé skončilo tak jsem začala dělat strašné kraviny. Brala jsem extázi a pak jsem šla i do perníku a spala jsem pomalu s každým, kdo okolo mě prošel, a bylo mi jedno jestli je to holka nebo kluk. Babička ze mě byla docela zoufalá ale psychiatr mi hrozně pomohl se z tady toho vyhrabat, a jsem hrozně ráda že mi ho babička platila. Měla jsem skvělého chlapa jako psychiatra, což mě vlastně překvapilo že mi tak rychle sedl, myslela jsem si že budu víc odtažitá, ale něčím si mě získal. Takže určitě psychiatr. Chodím na sezení doteď i když už k jinému.

Uved'te prosím váš pohled na systém pomoci sexuálně zneužívaným dětem, který je v České republice dostupný.

Záleží to hodně na lidech a jejich přístupu k tomu. Pokud to všechno budou dělat odborníci, tak ten systém je fakt dobrý, ale když se k tomu nachomýtně nějaký s prominutím debil, který nedokáže pochopit co všechno jsme prožili tak jde celá pomoc do háje. Takového jsem měla na psychiatrii kde jsem chvíli byla. Vůbec nevím, jak tam mohl pracovat, byl hrozně necitlivý a místo pomoci jen otvíral ty rány hlouběji a hlouběji. Vrtají se v tom všichni a pořád a není to příjemné, ale postupem času zjistíte že to k něčemu bylo, ale tenhle byl úplně jiné kafe. Byl to mladý kluk, řekla bych mu tak 25. Pracoval tam jako sanitář, rozvážel nám čaj, a takové práce. Jenže u toho měl pořád nějaké průpovídky. Že by ho zajímalo, jak je možný, že jsem byla tak blbá a nikomu nic neřekla, a jestli jsem si to náhodou nenechala dělat tak dlouho, protože se mi to líbilo. Potom nastoupil s tím, že bych vlastně měla být ráda, že mám první sexuální zkušenost za sebou brzo, a s někým zkušeným. Mluvila jsem i s jednou holkou, co na oddělení byla se mnou kvůli podobné věci, a jí říkal to samé. Nakonec jsme si stěžovaly primářce, a myslím, že dva dny na to už tam nebyl. No takže systém máme kvalitní podle mého názoru, ale tu pomoc musí zajišťovat odborníci s chápavým a citlivým přístupem.

Popište prosím případné nedostatky tohoto systému z vašeho pohledu.

Přijde mi že je to hodně krátké. Já nevím, jestli jsem postupovala správně já, ale celková pomoc co se přesně týkala toho mého případu trvala okolo roku, myslím tím terapie, psychiatrie a tak, a pak už jsem to musela řešit sama. Kdyby babička neplatila psychiatra i dál asi by to se mnou bylo teď hodně špatný.

Jak by mohl být současný systém vylepšen?

Rozvrhnout určitě tu terapii do delšího časového úseku. Ono se to dá, ale z tvojí vlastní iniciativy a těžko se hledají termíny.

Pokračovala jste v nějakém způsobu terapie i poté, co byl případ uzavřen?

Jak jsem říkala chodila jsem k psychiatrovi a do dneška chodím. Určitě bych to doporučila i lidem, které nikdo nezneužil a jen mají potřebu se vypovídat z něčeho. Docela se bojím, že kdybych teď přestala chodit na sezení, něco y se ve mně přetrhlo a já bych

zas spadla do drog nebo do promiskuity. To byl fakt hrozný rok života nechci to už za-
žít.

Děkuji za váš čas i otevřenost.

Není zač.

PŘÍLOHA P III: RESPONDENTKA M.

Kdy poprvé došlo k překročení hranice v intimitě s člověkem, který vás zneužíval?

Byl to můj strýc, a poprvé to bylo, když mi bylo 13.

Jak dlouho vás v té době znal?

Znal mě maximálně tři roky. Žil téměř dvacet let v Americe, takže jsem věděla, že je to můj strýc jen podle vyprávění rodiny a podle fotek. Měl tam rozjetou nějakou firmu, jenže pak mu ten byznys krachl, protože se na burze propadly akcie, a tak se vrátil do Česka. Bydlel u babičky na vesnici, kam jsem každé léto jezdila na prázdniny, takže tam jsem ho poprvé potkala. Byl v pohodě na začátku.

Říkala jste na začátku. Kdy se tedy začalo něco měnit? Vidali jste se pouze přes prázdniny, že?

Jo, přes prázdniny. To bylo ty první dva roky, co byl zpátky v Česku. Ale pak se nějakým způsobem pohádal s babičkou, nevím, co se mezi nimi stalo. A ona ho vyhodila z domu. Naši postavili veliký dům, takže mu nabídli, aby bydlel u nás, takže chvíli po tom, co jsem oslavila dvanácté narozeniny, se nastěhoval k nám domů. Měl pokoj hned vedle mě.

Stáhl se poté, co jste se začala bránit, nebo použil jinou taktiku? (Vyhrůžování, domluvy...)

Ne, vůbec ne. Jenom se mi vysmál, když jsem řekla, že to všechno povím rodičům. Řekl, že ať jim to klidně řeknu, že mi stejně nebudou věřit.

Byl tak sebejistý?

Až moc. Je fakt, že moji rodiče se předtím, než se k nám nastěhoval, docela hádali, a příchod někoho jiného jim nespíš pomohl, takže ty hádky přestaly, a rodiče strýce naprosto zbožňovali. Takže měl důvod, být tak sebejistý.

Jak dlouho trvalo zneužívání ve vašem případě?

Necelé dva roky. Začalo to chvilinku po mých třináctých narozeninách, a skončilo asi měsíc před patnáctými.

Jaké formy zneužívání pachatel využíval?

Jeho slova vždycky byly „ojedu tě jako děvku.“ Takže takovou formu. Prostě mě znásilnil, protože jsem to nikdy nechtěla a šel. Nikdy jsem mu nohy poslušně neroztáhla. I když si

ted' zpětně myslím, že to bylo přesně to, co ho na tom celém vzrušovalo nejvíc, že se mnou musí bojovat. Možná, že kdybych mu dala dobrovolně, ztratil by o mě zájem. Ale to je možná, na to už našťěstí nikdy nepřijdu.

Navíc to od něj fakt brutálně bolelo. Jednou mě dokonce dole tak zrychtoval, že jsem krvácela dva dny v kuse, a musela jsem k doktorovi. Tam se mě samozřejmě ptali, co se mi stalo, tak jsem lhala, že jsem spadla na kole a narazila se na sic. Nemyslím si, že mi to věřili, ale nejspíš předpokládali, že mi to udělal nějaký můj přítel, a dál to nerozmazávali. Taky jsem si musela pořád vymýšlet nové a nové historky, proč mám tolik modřin, oděrek a podobných věcí. Kdybych pětkrát do týdne tvrdila, že jsem spadla ze schodů, taky by mi ve škole nevěřili. Na rukách jsem modřiny maskovala makeupem, nakoupila si spoustu věcí s dlouhým rukávem a tvrdila jsem, že je mi zima. Hodně jsem zhubla, takže mě někdo dokonce nařkl z anorexie. Pak už jsem jen odpovídala, že ani nevím, kde jsem ty rány vzala.

Kdo byl první osobou, které jste se rozhodla svěřit?

Babička. Tehdy už jsem došla k závěru, že měl pravdu, a že by mi doma vážně nevěřili.

Kdy došlo ke zlomovému okamžiku, ve kterém jste se rozhodla nahlásit případ?

Když mě jednou znásilnil, zatímco rodiče byli v koupelně, která je vedle mého pokoje z druhé strany. Vlastně tam dělali to samé, co my. Z toho se mi udělalo vyloženě zle, ještě víc, než se mi z něj dělalo normálně. Druhý den jsem nešla do školy, ale na policii.

Jak se ke kauze po ohlášení postavila vaše rodina?

No, musím bohužel přiznat, že měl pravdu. Rodiče mi nevěřili, a babička, která mě na poprvé utěšovala a říkala, jak je hrozné, co vychovala, taky otočila, a prohlásila, že lžu. Nevěřil mi nikdo, a on se mi nepokrytě smál do obličeje. Nakonec se od nás odstěhoval do nějakého pronájmu v jiném městě s tím, že by nemohl žít pod jednou střechou se mnou. Tak na půl jsem čekala, že mě rodiče vystěhují taky.

Jak dlouhý trest dostal pachatel?

Nedostal žádný trest.

Jak je to možné?

Protože jsem to obvinění stáhla.

To jste mě zaskočila. Mohu se zeptat z jakého důvodu?

Ta reakce všech okolo mě strašně zarazila. Když jsem ho šla udat, ani jsem nepřemýšlela, že bych neměla podporu v rodině, ale opak byl pravdou, a žádná podpora se nedostavila. Představila jsem si, že se to dozví lidi ve škole a vysmějí se mi, takže jsem hodně rychle vycouvala.

Nepřemlouvali vás policisté? Nejspíše už pár případů staženého trestního oznámení zažili...

Samozřejmě, že přemlouvali. Nejspíš věděli, že jsem nelhala, ale nemohli mě nutit do toho, abych to oznámení nechala. Samozřejmě, že si to teď vyčítám, protože ten hajzl si nezaslouží nic jiného, ale tehdy jsem se strašně bála, že zůstanu sama. A to jsem vlastně i zůstala.

Popište prosím pocity, které jste měla při výsleších. Ve vašem případě při jednom výslechu.

Bála jsem se, jak se budou dívat na pořád ještě čtrnáctileté děcko, ale věřili mi. Nebo aspoň tak vypadali, ale myslím, že mi opravdu věřili. Byla tam policistka, ale nebyla v uniformě, a myslím, že za takovým tím sklem byl i policista, ale toho jsem neviděla. Potom, tak v půlce výslechu, přišla ještě jedna žena, která se představila jako psychologka.

Cítila jsem hroznou úlevu, když jsem to konečně všechno řekla někomu, kdo měl skutečně zájem mě vyslechnout. Babičce jsem tehdy neřekla ani polovinu toho, co se mnou strýc dělal a jak dlouho to dělal., abych ji netrápila. Takže ty dvě byly jediné, které opravdu věděly všechno. Byl to pocit, jako by se ze mě odvalil obrovský kámen.

Přišlo vám použití panenek Jája a Pája dostačující? Rozviňte prosím své myšlenky.

Rozhodně mi ty panenky pomohly. Pomohly mi rozmluvit se, protože jsem se přece jen pěkně styděla za to, že mi to dělal vlastní strýc. Pracovala jsem s nimi jen asi půlku výslechu, ale i potom, když už jsem mluvila sama za sebe, jsem je držela v ruce. Přišlo mi, že mám tak kontakt s něčím, co je ještě pořád dětské, i když já sama jsem kvůli němu už žádné děcko nebyla. Takový jako by záchranný kruh, jestli to tak můžu popsat.

Jaké pomoci jste využila?

Dlouho jsem si odmítala připustit, že nějakou pomoc potřebuju. Ale postupem času mi to začalo příšerně lézt na mozek. Doma jsem bydlela ještě dva roky, ale bylo to utrpení. Rodiče mi nikdy neodpustili, že jsem udala strýce, protože s kýmkoliv z naší rodiny přestal

komunikovat. Do dnes mi nevěří, a když jsem se ptala babičky, proč mě nepodržela, odpověděla mi, že nechtěla v rodině dělat rozbroje. Neměla jsem v nich žádnou oporu a doma jsem se dusila. Naštěstí jsem si našla přítele, který mě přesvědčil, že moje stavy nejsou normální. Dovedl mě k doktorovi, který mi diagnostikoval deprese. Dostala jsem prášky, a přítel mě přestěhoval k sobě. Tehdy se mi hodně ulevilo. Byl to muž, ale v životě jsem nepotkala příjemnějšího a milejšího člověka. Měla jsem k němu absolutní důvěru, a vlastně jsem se do jeho ordinace začínala postupem času i těšit. Uměl člověka naladit na tu správnou vlnu. Ke konci jsem s ním i vtipkovala, že kdyby mu nebylo přes padesát a neměl ženu a tři děti, tak bych si ho snad i vzala. K psychiatrovi jsem chodila ještě rok, a kdykoliv mám nějaký špatný den, objednám se znovu na sezení.

Uved'te, prosím, váš pohled na systém pomoci sexuálně zneužívaným dětem, který je v České republice dostupný.

Já sama jsem do toho systému vlastně nepronikla, ale trochu jsem se o to zajímala, protože jsem náhodou potkala holku, která měla podobný příběh, a ta chodila dokonce na nějakou skupinovou terapii. Zvala mě tam taky, ale nešla jsem tam. Já jsem měla jen psychiatra, kterého jsem si našla po vlastní ose, ale podle informací, které jsem si našla, a které mám od té kamarádky si myslím, že pomoc v ČR, počínaje policií a konče krizovými centry nebo právě psychiatry je kvalitní.

Popište prosím případné nedostatky tohoto systému z vašeho pohledu.

O žádných nevím. Ale jak říkám, sama jsem jen škrábla po povrchu tohoto systému.

Jak by mohl být současný systém vylepšen?

Dle mého názoru je velice kvalitní. Teoreticky mě napadá, že by mohla existovat nějaká jedna velká instituce, která by vše potřebné nebo nápomocné zastřešovala. A také by mohla být pomoc dostupnější ve všech městech. Chápu, že pokud někdo bydlí na vesnici, nejspíš se v místě bydliště nedostane ke kvalitnímu psychiatrovi, ale asi také není vhodné cestovat třeba sto, nebo dvě stě kilometrů. Tohle je ale podle mě chyba celkového nastavení ČR, co se týká lékařů a podmínek pro ně, ne přímo systému pomoci. Jak říkám, ten na mě působí velice kvalitně. Jen je opravdu nutné najít kvalitního odborníka.

Děkuji vám za váš čas, a přeji vše dobré do dalšího života.

Není zač, nápodobně.

PŘÍLOHA P IV: RESPONDENTKA T.

Kdy poprvé došlo k překročení hranice v intimitě s člověkem, který vás zneužíval?

O vánočních prázdninách ve čtvrté třídě, bylo mi devět.

Jak dlouho vás v té době znal?

Mamka si ho vzala, když mi bylo šest, a předtím s námi už rok bydlel, takže jsme se znali zhruba čtyři roky. Byl většinou fajn, sice měl občas svoje momenty ale nebylo to nic, kvůli čeho by jsme se ho měli bát. Prostě chlap. Nebo aspoň tak si ho pamatuju.

Stáhl se poté, co jste se začala bránit, nebo použil jinou taktiku? (Vyhržování, domluvy...)

Dlouho jsem tomu nerozuměla. Říkal tomu hraní. Přišel ke mně do pokoje, hráli jsme si, a pak odešel. Neměl potřebu mi vyhrožovat, protože jsem se absolutně nebránila. Nebylo mi to příjemné, ale říkal, že to tak dělají všichni kluci a chlapy s holkama. Jednou jsem řekla, že to řeknu mamce, ale nevyhržoval. Spíš se hrozně lekl, a začala koktat, že to nemám říkat mamce, že ona už téměř hrám nebude rozumět. Teď si vybavuju, že taky říkal něco o tom, že kdyby si se mnou nehrál, byla bych nemocná, nebo něco takového.

Jak dlouho trvalo zneužívání ve vašem případě?

Chodil si za mnou 'hrát' tři roky. Ale na klasické zneužití došlo vlastně až ten poslední rok, takže dejme tomu, že to byl rok.

Neberete ty první dva roky jako zneužívání?

Ani ne. Víš co, ten člověk byl vlastně docela fajn. Na jednu stranu je mi docela líto, že to byl zrovna on, protože mamka s ním byla šťastná a když jsme si zrovna nehrály na dospělé, tak to vlastně byl i fajn táta, kterého jsem nikdy neměla.

Jaké formy zneužívání pachatel využíval?

Ty první dva roky to bylo postupně hlazení, líbání, pak pokračoval v uspokojování rukou, pak orální sex, on mě, i já jemu, a poslední rok jsme spolu klasicky spali. Musím ale říct, že byl vždycky opatrný, aby mi, neublížil, takže mi, to ani nepřišlo jako zneužití.

Kdo byl první osobou, které jste se rozhodla svěřit?

Nikomu jsem se nesvěřila, nějak jsem neviděla důvod, ale jednou nás v pokoji objevila mamka. Bylo to, jak z filmu. Stála ve dveřích a koukala na nás, a my, koukali na ni. Pak

začala hrozně řvát a bít ho pěstmy. Ani se moc nebránil, jen prostě seděl na mojí postely a nechal se. A já byla tak v šoku, že jsem nic neudělala taky. Pak ho mamka vyhodila z domu. To se taky nebránil. Asi věděl, že to, co jsme dělali, je špatně, takže si jen sbalil pár věcí, a šel pryč.

Promluvila si s vámi vaše matka poté, co otčím odešel?

Jo jo, promluvila. Strašně se klepala, ale nutila se do klidu, a celé mi to vysvětlila. Že není normální, aby dospělý chlap spal s dvanáctiletou holkou, a prostě celé mi, to nějak tak osvětlila. A pořád se omlouvala, že se mnou nemluvila o sexu dřív, ale že, si myslela, že to ještě není potřeba, a pak brečela... No bylo to strašný. Pak jsem už pochopila, že to bylo špatně, a že jsem to měla mamce říct, ale pořád mi ho bylo a je trochu líto.

Jak se ke kauze po ohlášení postavila vaše rodina?

Všichni stáli za mnou. Mamka mě vzala na policii asi za dva dny, a nějakou chvíli jsme to drželi v tajnosti, protože nám to doporučili i na té policii, ale nakonec to mamka řekla všem, se kterými nějak komunikujeme a vídáme se. Bylo to docela těžký no, protože půlka rodiny byla zděšená, půlka rodiny mamku nenáviděla, že si ho vzala, všichni mě litovali, chtěli nám pomáhat... Jako to je hezké, ale spíš nás to otravovalo, a chtěli jsme mít klid. Takže stáli za mnou a jeho nenáviděli, ale vlastně mi, to vůbec nebylo příjemné.

Jak dlouhý trest dostal pachatel?

Dostal 7 let, protože jsem ještě byla mladá, ale podle právničky se stejně počítal pořádně jen ten poslední rok, kdy se mnou vážně měl sex. A navíc já ho docela hájila, no. Mohl dostat prý i patnáct let.

Popište prosím pocity, které jste měla při výsleších.

První výslech si pamatuju jen to, že mi přišlo hrozně divný, říkat někomu cizímu, co se děje u nás doma. Vždycky mě učili, že nemám nikomu vykládat, co se děje za zavřenými dveřma. A navíc jsem pořád ještě měla pocit, že to nebylo nic špatného. Mamka mi to vysvětlila, ale nakonec, jsem až od té policistky pochopila, jak to bylo zvrácené. Pak už se mi ty výslechy vůbec nelíbily. Vzali mě do místnosti co byla zařízená jako dětský pokoj, byli tam hračky a tak, a tam jsem jim to měla ukázat co jsme dělali a jak a kde. Říkaly, že si mám klidně hrát jestli chci, ale hračky jsou pro děcka, takže já jsem si, ani hrát nechtěla.

Jak váš případ postupoval dál?

Bylo ještě pár výslechů, ale ty už se nelíbily ani mamce, protože to pořád točili dokola. Pak jsem si našla, že tomu říkají sekundární viktimizace. Souhlasila s tím i psychologka, která se toho účastnila, takže dohromady byly asi 4 výslechy. On dostal zákaz přibližování se, nebo tak nějak, ale myslím si, že by nám nepsal, nebo k nám nepřišel, ani kdyby ho neměl. A pak byl soud.

Kdy bylo vyšetřování vašeho případu ukončeno?

Právě po tom soudu. Celé to trvalo asi půl roku, možná míň, ale víc ne. Byl to nejdivnější půlrok života, to můžu s přesností říct. A pak to taky bylo divný. I teď je to vlastně divný.

Co je pro vás nejzvláštnější?

Když mi bylo osmnáct, došlo mi, že jsem na holky. Mám teď přítelkyni asi dva roky, a když jsem jí všechno řekla, tak jsem ani, nevěděla, jestli se mám bát, že odejde a opustí mě, protože je to nechutný, nebo protože jsem poprvé spala s chlapem, nebo jestli ji mám prosit, aby mě nelitovala... Ale H se s tím vypořádala úplně skvěle. Je se mnou pořád, ale občas si přijdu tak špinavě. Vůči ní. Když si na to vzpomenu. Chtěla bych, aby ona byla první. Ale není to tak, že bych ho nenáviděla, to ne. Vlastně si myslím, že je to docela nešťastný člověk.

Jaká vám byla nabídnuta pomoc bezprostředně po ohlášení?

Policie se mamky ptala, jestli jsme v bezpečí, a jestli je šance, že se k nám on vrátí. Hrozně se nám snažili pomoci, nabídli nám i ubytování, kdyby ta šance byla, nebo kdybychom třeba neměli kam jít. Na druhou stranu tam ale byl OSPOD, protože to bylo nějaké zanedbání péče, nebo co. Ta paní z toho OSPODU byla hrozně nepříjemná, jak na mamku, tak, i na mě. Byla to taková herdekbaba která působila nepříjemně už na pohled. Mluvila hrozně nahlas a furt se mračila, vůbec nebyla hodná, dost jsem se jí poprvé bála, pak už mě jenom vytáčela. Asi si myslela že to neslyším, ale jednou, na mamku vyloženě řvala, že je špatná matka a že kdyby mohla, dá mě do děcáku.

Přišlo vám použití panenek Jája a Pája dostačující? Rozviňte prosím své myšlenky.

Původně jsem vůbec nevěděla, co s nimi mám dělat, a přišlo mi divné ukazovat na panenkách, co se děje mezi holkou a klukem, ale nakonec mi hodně pomohli. Nikdy se mí nelíbilo říkat pohlavním orgánům tak nebo jinak, a na těch panenkách stačilo ukázat, a nikdo se

neptal na název. A nakonec jsem už ani neříkala jeho jméno, a neříkala jsem ani, že jsem to byla já, ale jen jsem řešila ty panenky. Za mě určitě dostačující.

Jakou formu pomoci jste uvítala nejvíce?

No, nejvíc jsem uvítala, když už byl konečně konec. Musela jsem chodit k psychiatrovi, ale to mě nebavilo a nelíbilo se mi to. Jakože ten chlap byl v pohodě, nebyl vůbec nepříjemný, čekala jsem, že, mi bude každý chlap nepříjemný, ale on byl v pohodě, ale mě nebavilo tam s ním sedět a pořád o tom mluvit, a jak se cítím, a co bych mu řekla, kdybych, ho teď viděla, a podobné otázky. Prostě k čemu je to dobrý. Krom těch policajtů, kteří nám fakt chtěli pomoci a jeho, mi přišlo, že to všechny spíš otravuje, nebo že, mamku berou jako tu zlou. I když ten psychiatr dostával dobře zapláceno, tak za to bych, taky byla milá. Hlavně jsem z toho už chtěla pryč. Někdy si říkám, že kdyby nás mamka, tenkrát nenašla, tak bych vyrostla, přestala bych ho zajímat, a nic by se nemuselo řešit. I když vím, že je to špatná myšlenka.

Uved'te prosím váš pohled na systém pomoci sexuálně zneužívaným dětem, který je v České republice dostupný.

Přijde mi to hrozně chaotické. Policajti byli sice milí, ale přehazovali si mě z OSPODEM a psychiatrií jak horkou bramboru. Mamku na OSPODU hodně potahovali, že si toho musela všimnout, jestli ho náhodou nekryla nebo mu rovnou neřekla ať to udělá a tak a přijde mi, že všechno dlouho trvá. Pokud někdo někoho zneužívá, tak ho mají zavřít, a tím je hotovo. Ne pořád dokola lidi nutit to prožívat. Pamatuju si, že ten psychiatr byl hrozně našťvaný, když jsem mu řekla, že už tam chodit nebudu. Přitom, by to snad mělo být moje svobodné rozhodnutí.

Mám to brát tedy tak, že nejste se systémem spokojená?

Přesně tak. Chtělo by to nějak ucelit, nebo jak to mám říct, a rozhodně zlepšit přístup lidí. A nenutit ty lidi, kteří zneužíváním prošli, do něčeho, co nechtějí. Já nechtěla, a když mě nutili, měla jsem k tomu ještě větší odpor.

Jak by mohl být současný systém vylepšen?

Upřímně nevím. Mě totiž dojde, že tu žádný systém vůbec nemáme. Jako jasně že psychiatr, policajti, nám říkali teda, že můžeme využít rodinnou terapii a krizový centrum, ale nějaký systém v tom nevidím, spíš takové přehazování si člověka tam a zpátky. Chtělo by to celé překopat, a udělat v tom pořádek. Třeba nějakou kliniku, nebo prostě jedno velké

centrum, kde by byli všechny možnosti v jednom, a jak jsem říkala, nenutit do toho lidi. A prostě jim dát pokoj, když chtějí pokoj.

Moc děkuji za otevřenost, a přeji vám s přítelkyní jen to nejlepší.

Není zač, a my děkujeme za přání.